

III.

154—220. TÉRKÉP

MAGYAR NÉPRAJZI ATLASZ
ATLAS DER UNGARISCHEN VOLKSKULTUR
ATLAS OF HUNGARIAN FOLK CULTURE

ISBN 963 05 4076 2 (összkiadás)
ISBN 963 05 4079 7 (III. kötet)

I—III. kötet ára: 1200,— Ft

504939

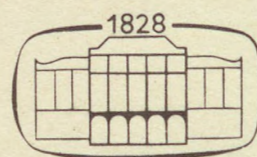
11346

MAGYAR
SZECHENYI AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

MAGYAR NÉPRAJZI ATLASZ
ATLAS DER UNGARISCHEN VOLKSKULTUR
ATLAS OF HUNGARIAN FOLK CULTURE

SZERKESZTETTE
BARABÁS JENŐ

III.
154—220. TÉRKÉP

AKADÉMIAI KIADÓ · BUDAPEST 1987

504939

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

KÉSZÜLT A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA TÁMOGATÁSÁVAL A NÉPRAJZI MÚZEUM,
AZ ELTE TÁRGYI NÉPRAJZI TANSZÉK, A KLTE NÉPRAJZI TANSZÉK ÉS AZ MTA NÉPRAJZI KUTATÓ CSOPORT
MUNKATÁRSAINAK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL AZ MTA NÉPRAJZI KUTATÓ CSOPORT TERVMUNKÁJAKÉNT

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

BARABÁS JENŐ, †DIÓSZEGI VILMOS, GUNDA BÉLA, MORVAY JUDIT, SZOLNOKY LAJOS

SZERZŐ

PALÁDI-KOVÁCS ATTILA 154—220

A NÉMET FORDÍTÁST KÉSZÍTETTE

INOTAI ANDRÁS—KISBÁN ESZTER

A FORDÍTÁST ELLENŐRIZTE

OLAF BOCKHORN, WIEN

GÜNTER WIEGELMANN, MÜNSTER

LEKTOR

†ORTUTAY GYULA

†VINCZE ISTVÁN

RAJZOLTA

HORVÁTH ERNŐ

ISBN 963 05 4076 2 (összkiadás)

ISBN 963 05 4079 7 (III. kötet)

A KIADÁSÉRT FELELŐS AZ AKADÉMIAI KIADÓ ÉS NYOMDA FŐIGAZGATÓJA

FELELŐS SZERKESZTŐ: KORMÁNYOS JÓZSEF

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: CSÁKVÁRI ANDRÁS

A SZEDÉS AZ AKADÉMIAI NYOMDÁBAN, A NYOMÁS A NÓGRÁDSÁPI „MÁJUS 1” MGT SZ NYOMDÁJÁBAN KÉSZÜLT

© AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1987

PRINTED IN HUNGARY

M. TUD. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA
Könyvtár: 5687 / 1988 sz.

TARTALOM

INHALT

TABLE OF CONTENTS

I.

1—76.

- Településkép 1—5
Description of settlement 1—5
- Ugarolás és trágyázás 6—8
Fallowing and fertilizing 6—8
- Szántásnál használt igaerő 9—10
Draught animals used for ploughing 9—10
- Boronálás 11—18
Harrowing 11—18
- Vetés 19—20
Sowing 19—20
- Aratás 21—43
Grain harvest 21—43
- A gabona összerakása a mezőn 44—52
Method of stacking grain in the field 44—52
- Cséplés és nyomtatás 53—76
Threshing and treading out with animals 53—76

II.

77—153.

- Gabonátárolás 77—85
Grain storage 77—85
- Burgonyaültetés és kapák 86—94
Planting of potatoes and hoes 86—94
- Szőlészeti és borászat 95—98
Vineyards and winemaking 95—98
- Szénamunka 99—109
Haymaking 99—109
- Tehénfejés 110—114
Milking 110—114
- Fogatolás 115—123
Harnessing of draught animals 115—123

- Kasztrálás 124—127
Gelding and spaying 124—127

- Háziszárnyasok 128—133

- Poultry 128—133*

- Az állatok irányító szavai 134—153

- Words of command used with animals 134—153*

III.

154—220.

- A juhászat építményei 154—160

Buildings for sheep breeding 154—160

154. A juhászat fedetlen, mozgatható építményeinek (kosár) neve

Dachlose, verlegbare Bauten der Schafhaltung
— *Bezeichnung für den Pferch*

155. A juhászat fedetlen, szilárd építményeinek anyaga és neve

Dachlose, ortsfeste Bauten der Schafhaltung
— *Baumaterial und Bezeichnung für den Schafzaun*

156. A juhászat fedett építményeinek neve

Überdachte Bauten der Schafhaltung — *Bezeichnung für den Schafstall*

157. A juhászknúhók változatai

Varianten der Schäferhütte

158. A juhász hálóhelyének neve

Bezeichnung für den Schlafplatz des Schäfers

159. A juhászat nyári építményeinek fő típusai

Haupttypen der Sommerbauten für die Schafhaltung

160. A juh fejőhelyének neve

Bezeichnung für den Melkplatz der Schafe

Kosarazás 161—165

Use of mobile pens for fertilizing 161—165

161. A kosarazott terület művelési ágak szerint a XX. század első felében

Das gepferchte Gebiet nach Anbauarten in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts

162. A juhkosár alaprajza

Grundriß des Schafpferches

163. A juhkosár faldarabjainak neve

Bezeichnung für die Wandteile des Schafpferches

164. Juhokkal való kosarazás, kosarazó elvű trágyázás és neve

Bezeichnung für die Düngung durch Schafe mit und ohne Errichtung von Pferchen

165. Szarvasmarhával való kosarazás, kosarazó elvű trágyázás és neve

Bezeichnung für die Düngung durch Rindvieh mit und ohne Errichtung von Pferchen

A juhnyájak és a fejés 166—173

Flocks of sheep and milking 166—173

166. A juhnyáj neve

Bezeichnung für die Schafherde

167. A főjuhász (számadó) neve

Bezeichnung für den Oberschäfer

168. A fiatal segédpásztor (bojtár) neve

Bezeichnung für den jungen Unterhirten

169. A juhfejő idény kezdete

Saisonbeginn des Schafmelkens

170. A juhfejő idény vége

Saisonende des Schafmelkens

171. A tejhaszonvétel legáltalánosabb jogviszonyai

Rechtsverhältnisse bei Nutzung von Schafmilch

172. A fejős juh neve

Bezeichnung für das Melkschaf

173. Hányszor fejk a juhot naponta főidényben?

Melken des Schafes in der Hauptsaison

A juhtej feldolgozása 174—190

Processing of ewe's milk 174—190

174. Hányszor dolgozzák fel a juhtejet naponta főidényben?

Verarbeitung der Schafmilch in der Hauptsaison

175. A juhfejő edény formái

Formen der Melkgefäße für Schafmilch

176. A juhfejő edény neve

Melkgefäß für Schafmilch: Bezeichnungen

177. Hol dolgozzák fel a juhtejet?

Stelle für die Verarbeitung von Schafmilch

178. Ki dolgozza fel a juhtejet?

Verarbeiter der Schafmilch

179. A juhtej hagyományos oltóanyaga

Traditionelle Labstoffe für die Schafmilch

180. A friss túrógomolyag neve

Bezeichnung für den frischen Schafkäseklumpen

181. Az első savó neve

Bezeichnung für die erste Molke

182. A forralt savó neve

Bezeichnung für die aufgekochte Molke (Ziegermolke)

183. A forralt savó túrójának neve

Bezeichnung für den Molkenkäse (Zieger)

184. A második savó neve

Bezeichnung für die zweite Molke (Nachmolke)

185. Különleges juhtejkészítmények

Spezielle Schafmilchprodukte

186. Sajtnyomó eszközök

Geräte zum Käsepressen

187. A sajtnyomó eszközök neve

Bezeichnung für die Geräte zum Käsepressen

188. Juhtúróátaroló faedények

Holzgefäße zum Aufbewahren vom Brimsen (mit Salz konservierter Quark aus Schafkäse)

189. A juhtúróátaroló edények neve

Bezeichnung für die Brimsengefäße

190. A sóval tartósított juhtúró neve

Bezeichnung für den Brimsen (mit Salz konservierter Quark aus Schafkäse)

Szekér és kocsi 191—205

Farm vehicles 191—205

191. Szekérformák

Egyrúdú és kétrúdú, kétkerekű és négykerékű járművek a XX. század első felében

*Formen von Wagen und Karren
Fahrzeuge mit einer Deichsel oder mit Gabeldeichsel, zweirädrige und vierrädrige Fahrzeuge in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts*

192. Mit neveznek szekérnek — mit neveznek kocsinak?

Was ist szekér? — Was ist kocsi?

193. A kétkerekű lovas jármű neve

Bezeichnung des zweirädrigen Pferdekarrens

194. A szekéroldal kitámasztása a XX. század első felében

Abstützen der Wagenseiten in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts

195. A szekéroldal formája

Form der Wagenseite

196. A szekéroldal hossza

Länge der Wagenseite

197. A szalaszakományt szállító szekér oldalának hossza

Seitenlänge des Wagens zur Beförderung von Getreide, Heu und Stroh

198. A fuvaros lovas jármű hátsó saroglyája

Abschlußgestell des Pferdefahrzeuges zur Frachtbeförderung

199. Szekérkasok 1900 körül

Wagenkörbe um 1900

200. A szekérkas neve

Bezeichnung für den Wagenkorb

201. Az ekhós szekér és neve

Wagenplane: Bezeichnungen

202. A szalaszakományt szállító szekér felszerelése 1900 körül

Ausrüstung des Wagens zur Beförderung von Getreide, Heu und Stroh um 1900

203. A szalaszakomány rögzítése a szekéren

Befestigung der Ladung (Getreide, Heu, Stroh) auf dem Wagen

204. A kötél meghúzásához használt eszköz a szalaszakomány rögzítésénél

Gerät zum Anziehen der Wagenseile beim Befestigen der Ladung

205. A szalaszakományt rögzítő kötél lekötése

Festbinden der Wagenseile zur Befestigung der Ladung

Emberi erővel történő szállítás
206—220

Methods of land transport by human force
206—220

206. A takarmányhordás fontosabb eszközei

Wichtige Transportgeräte für Futter

207. Takarmányhordó kosarak

Körbe zum Futtertragen

208. A hajdiván és neve

Heubogen: Bezeichnungen

209. A takarmányhordó ponyva és neve

Leinentuch zum Futtertragen: Bezeichnungen

210. A vízhordó vállrúd típusai

Schulterjoche zum Wassertragen

211. A vízhordó vállrúd neve

Bezeichnung für das Schulterjoch zum Wassertragen

212. A dézsahordó rúd formái

Formen der Stange zum Bottichtragen

213. Vízhordó kendő és bot

Tuch, Strick und Hakenstock zum Wassertragen

214. Teherhordás fejen 1900 körül. A fejpárna neve

Kopftragen um 1900. Bezeichnungen für das Tragpolster

215. Ételhordó háló és neve

Netz zum Tragen von Speisegeräten: Bezeichnungen

216. 1. A lepedőben háton vitt teher (balyu) neve

2. Az átalvető elterjedtsége

1. *Bezeichnung des auf dem Rücken getragenen Bündels im Leintuch*

2. *Verbreitung des auf der Schulter getragenen Doppelsackes*

217. A balyuzó lepedő neve

Bezeichnung für das Rückentragtuch

218. A hátikosár formái

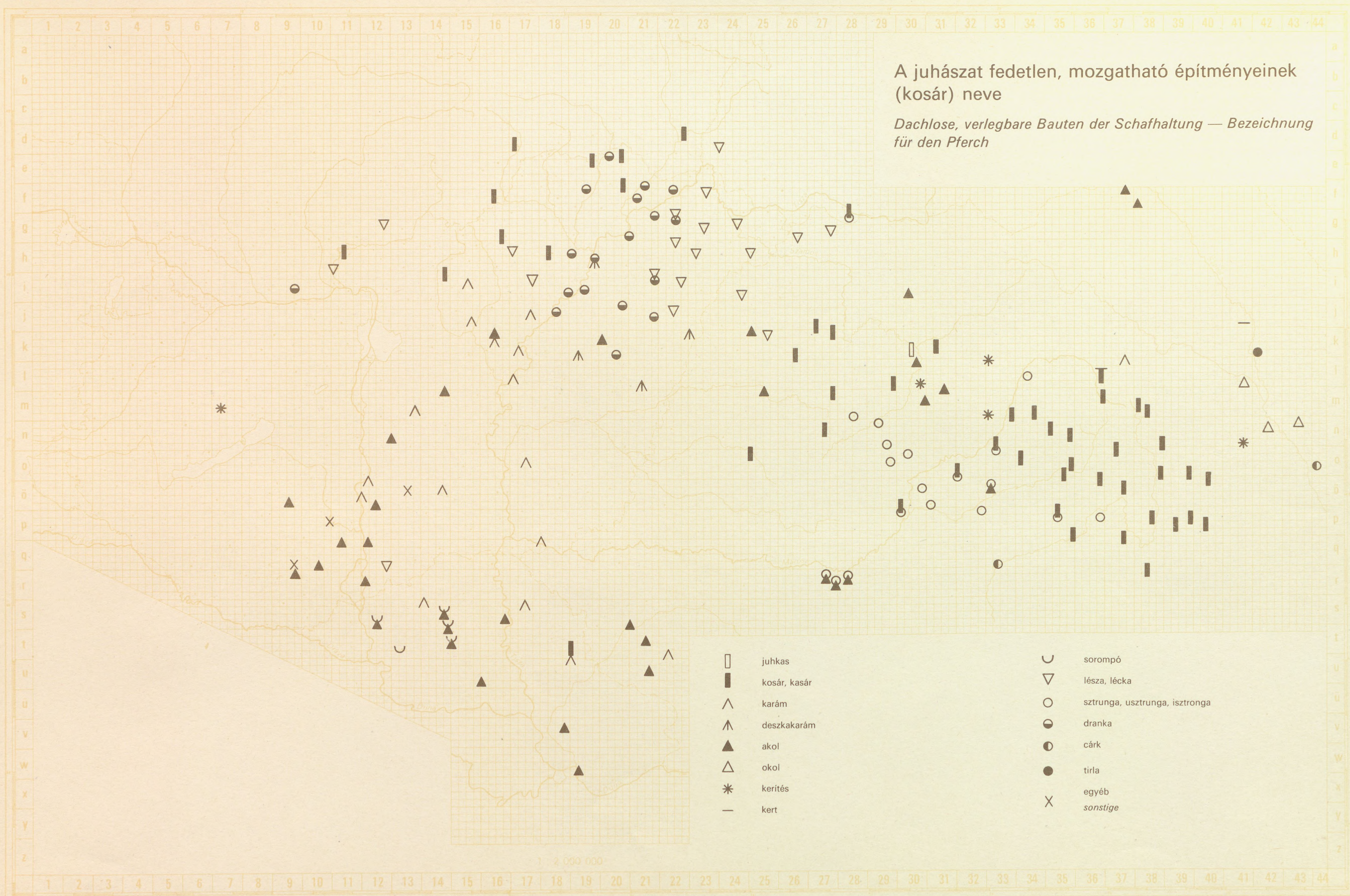
Formen der Rückenkörbe

219. Mióta használnak hátikosarat?

Rückenkorb: zeitliche Stellung

220. Puttonyformák

Buttenformen

A juhászat fedetlen, mozgatható építményeinek (kosár) neve
 Dachlose, verlegbare Bauten der Schafhaltung — Bezeichnung für den Pferch

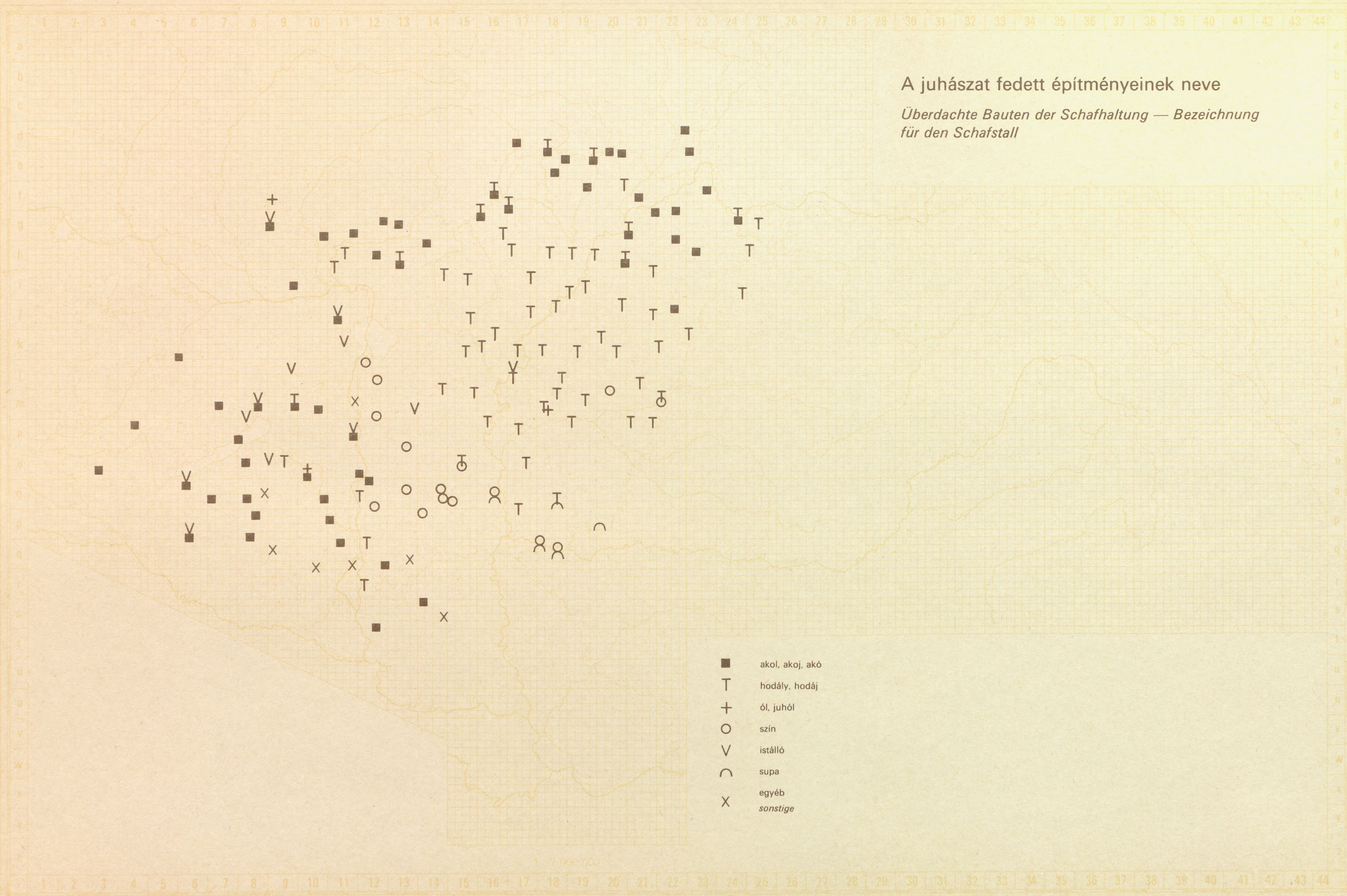
1 : 2 000 000

A juhászat fedetlen, szilárd építményeinek anyaga és neve

Dachlose, ortsfeste Bauten der Schafhaltung — Baumaterial und Bezeichnung für den Schafzaun

nádból
<i>aus Schilfrohr</i>		egyéb anyagból
<i>aus anderem Baumaterial</i>	
○	szárnyék	↑	karám
□	karám	V	akol
△	csirin	+	akolkarám
◇	enyhe, szélajj	X	egyéb
<i>sonstige</i>

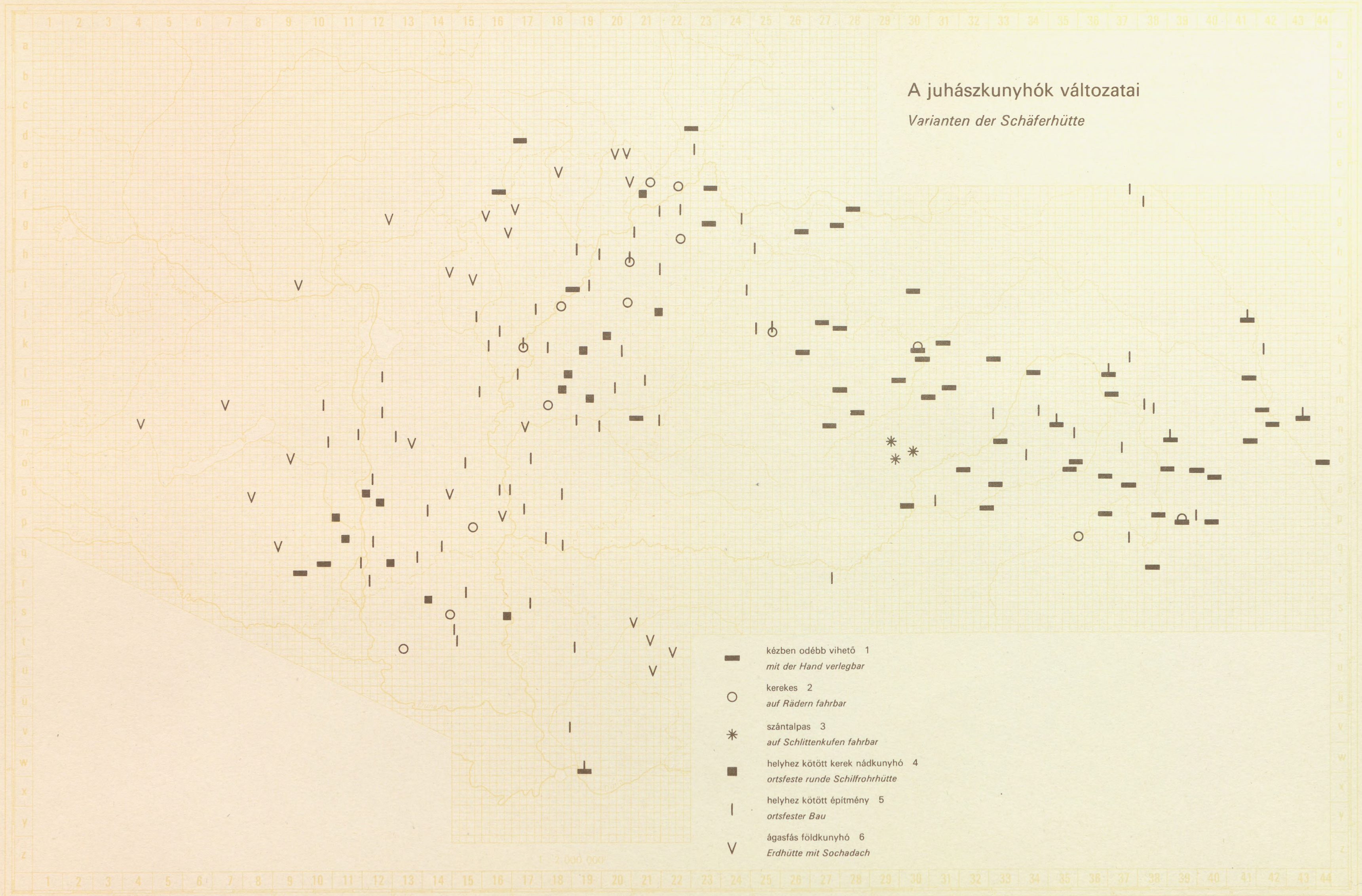

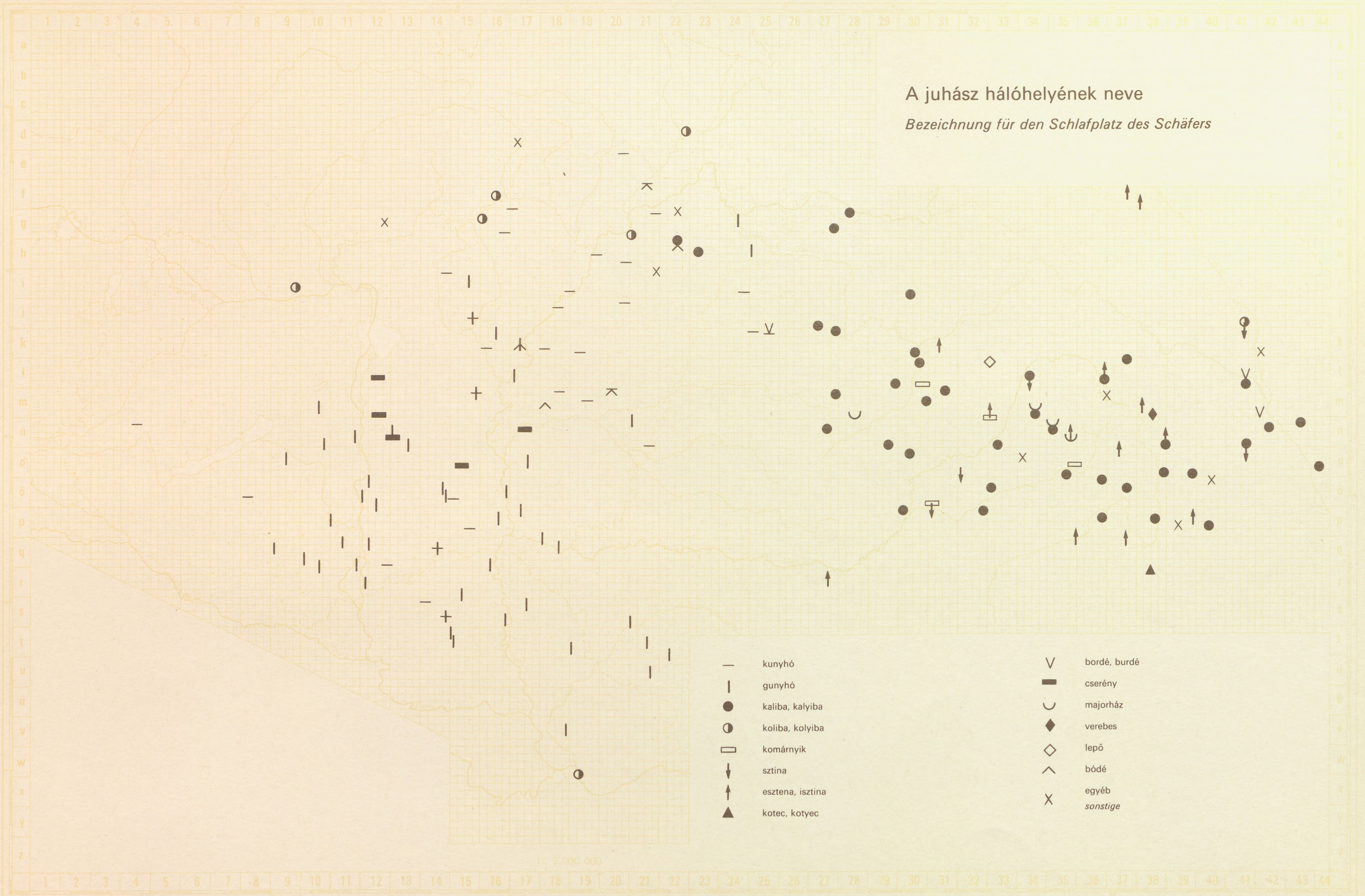
A juhászat fedett építményeinek neve

Überdachte Bauten der Schafhaltung — Bezeichnung für den Schafstall

- akol, akój, akó
- T hodály, hodáj
- + ól, juhól
- O szín
- V istálló
- ∩ supa
- X egyéb, sonstige

1 : 2 000 000

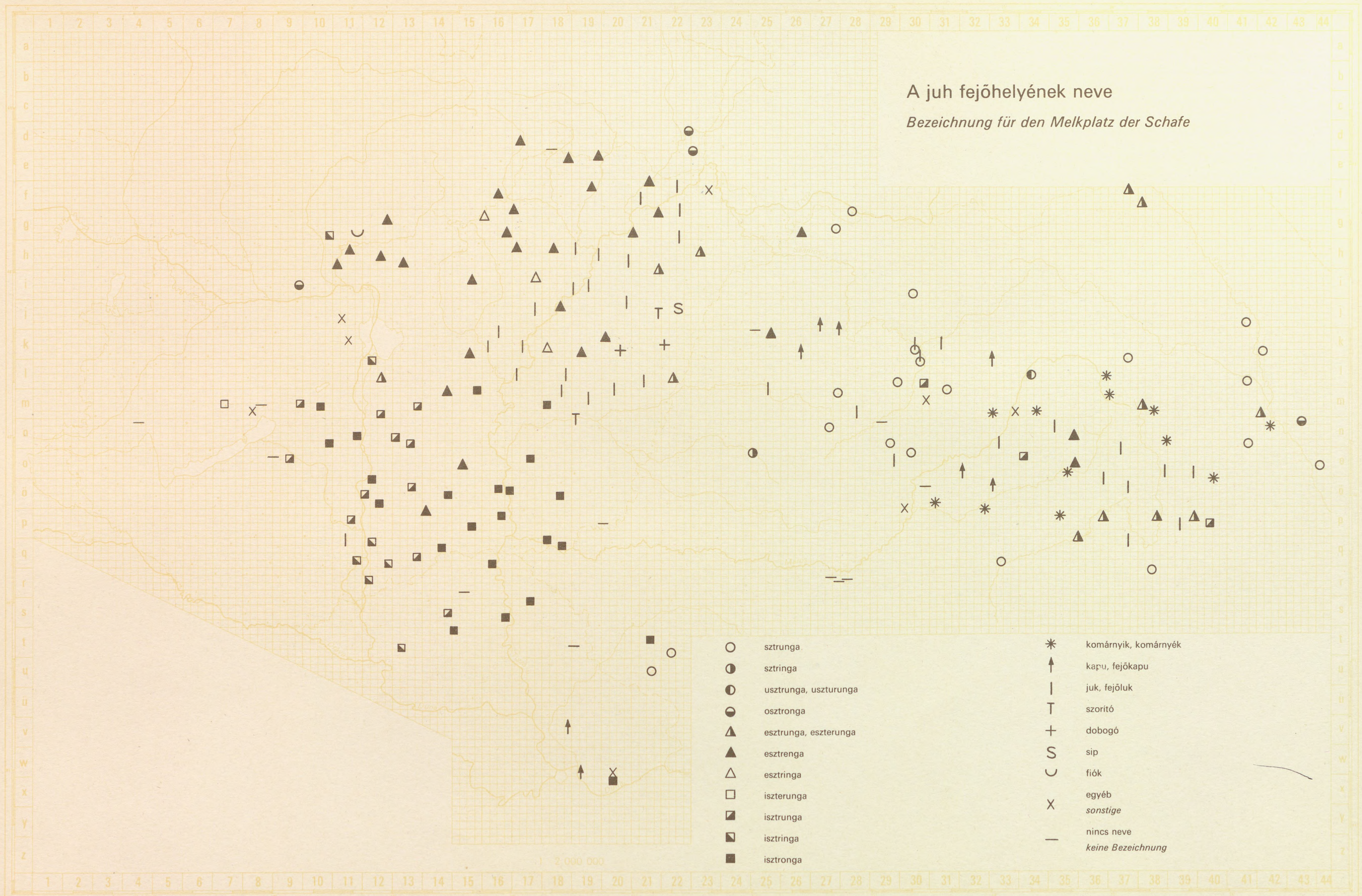
A juhász hálóhelyének neve
 Bezeichnung für den Schlafplatz des Schäfers

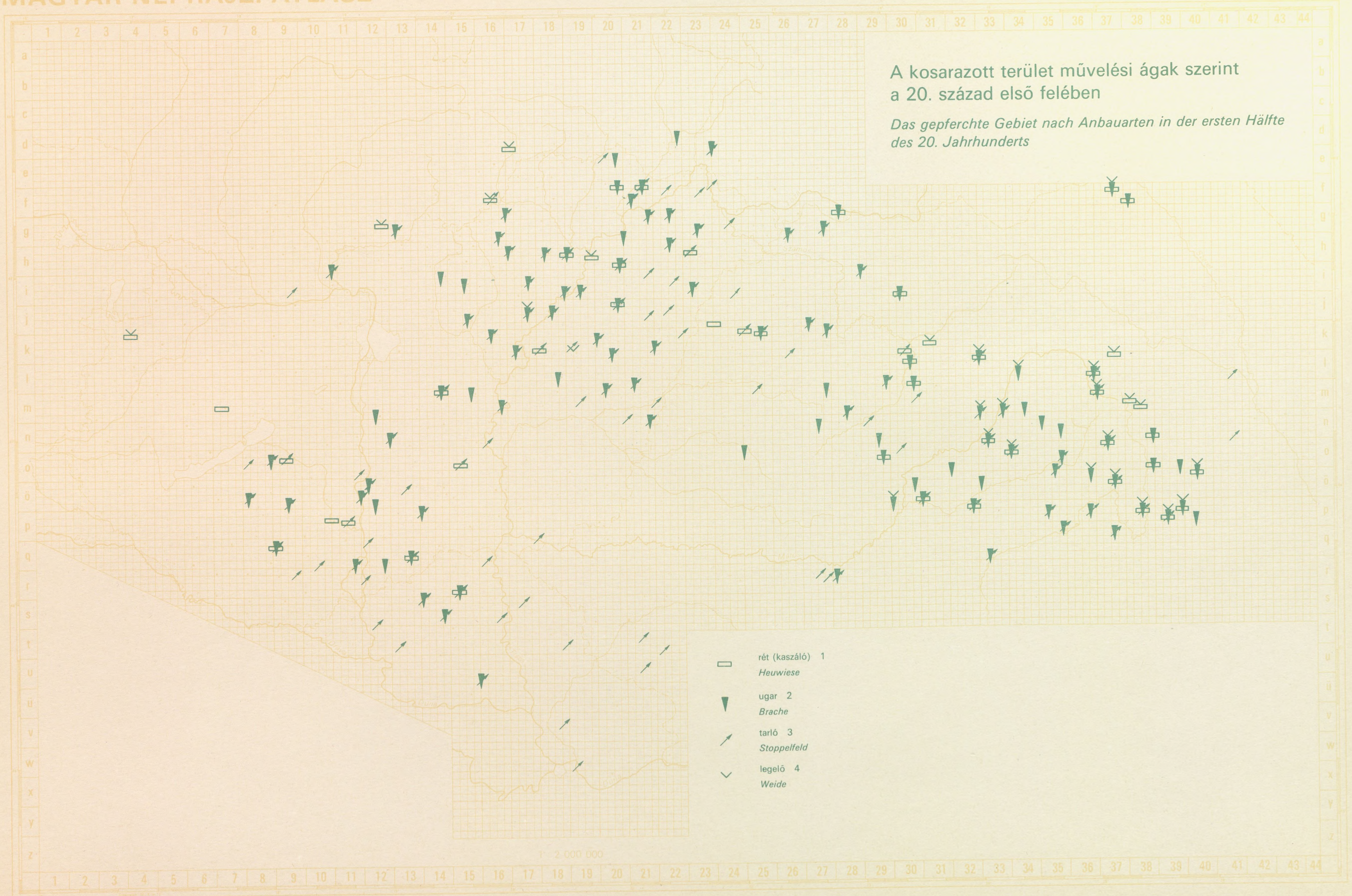
1 : 2 000 000

A juhászat nyári építményeinek fő típusai
 Haupttypen der Sommerbauten für die Schafhaltung

1 : 2 000 000

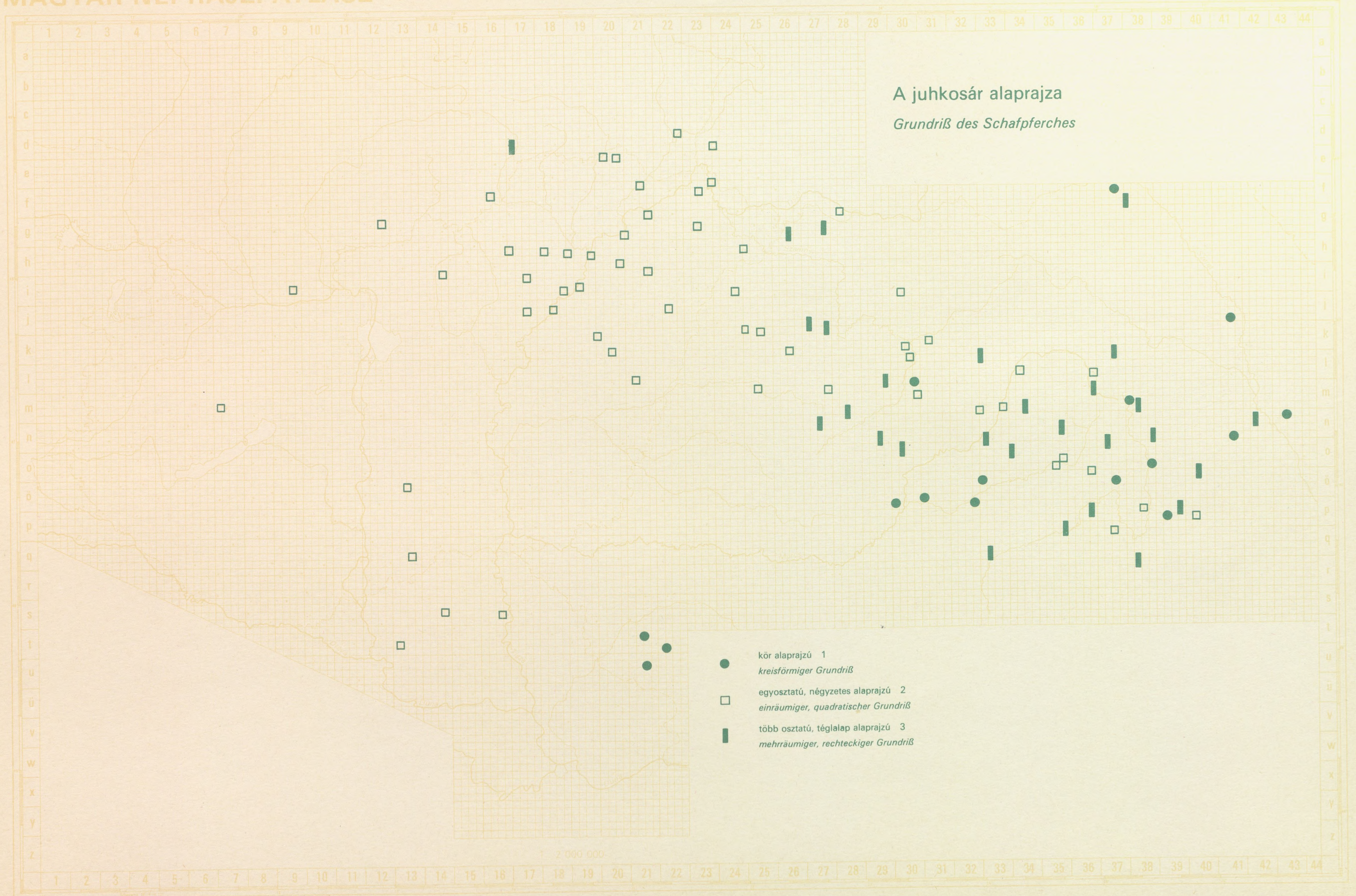

A kosarazott terület művelési ágak szerint
a 20. század első felében

*Das gepferchte Gebiet nach Anbauarten in der ersten Hälfte
des 20. Jahrhunderts*

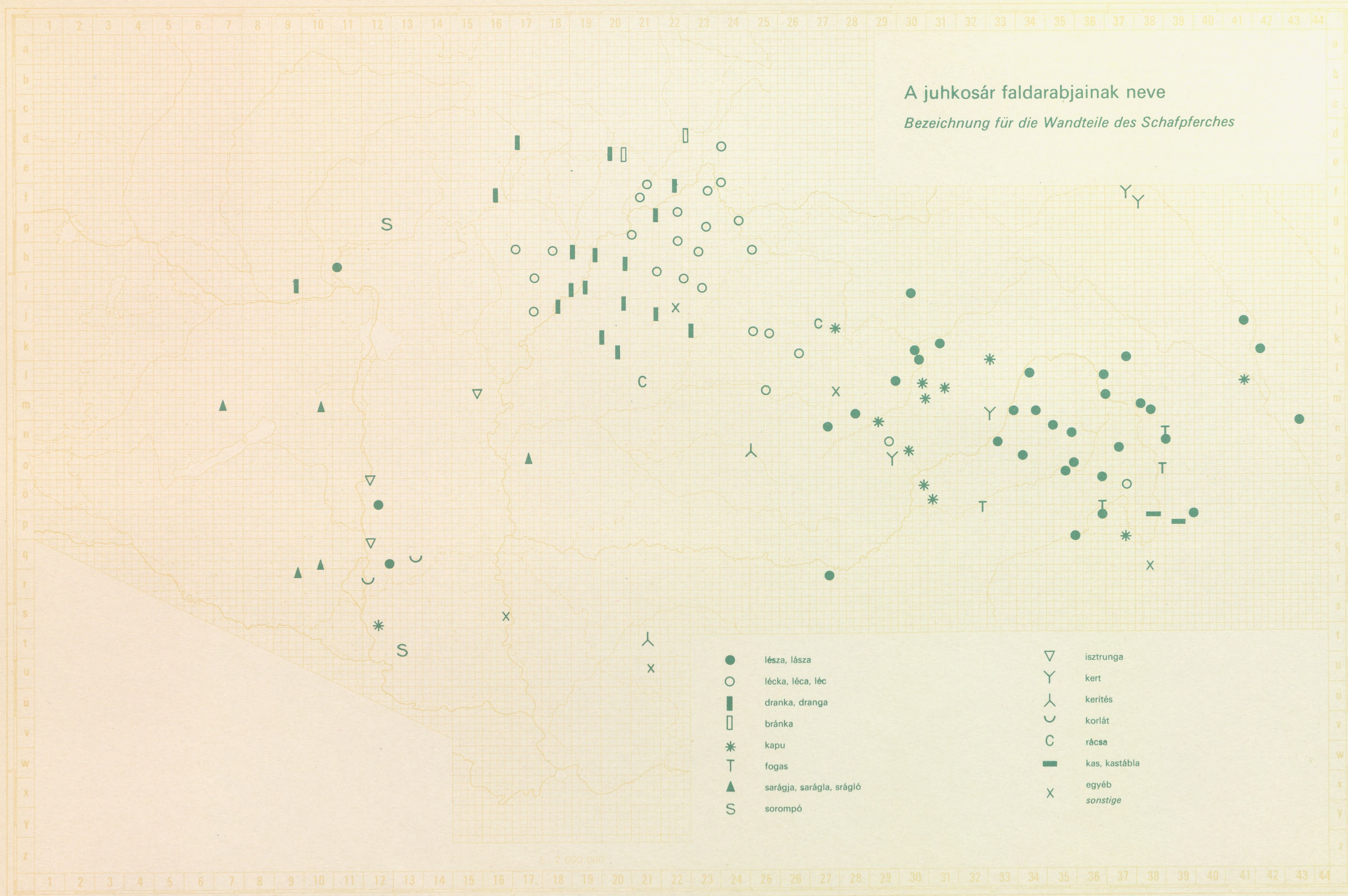
- rét (kaszáló) 1
Heuwiese
- ▼ ugar 2
Brache
- / tarló 3
Stoppelfeld
- ✓ legelő 4
Weide

1:2 000 000

A juhkosár faldarabjainak neve

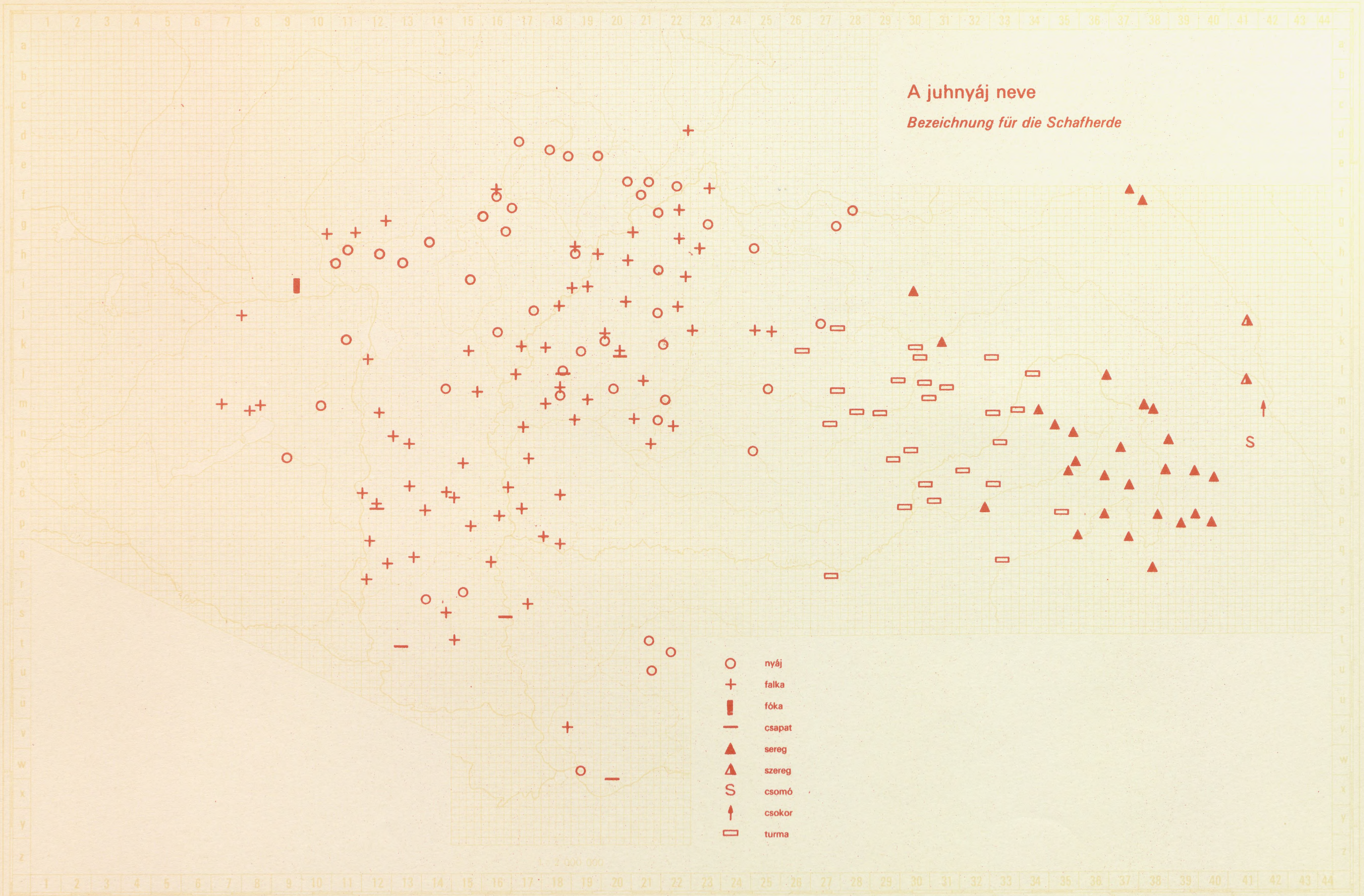
Bezeichnung für die Wandteile des Schafperches

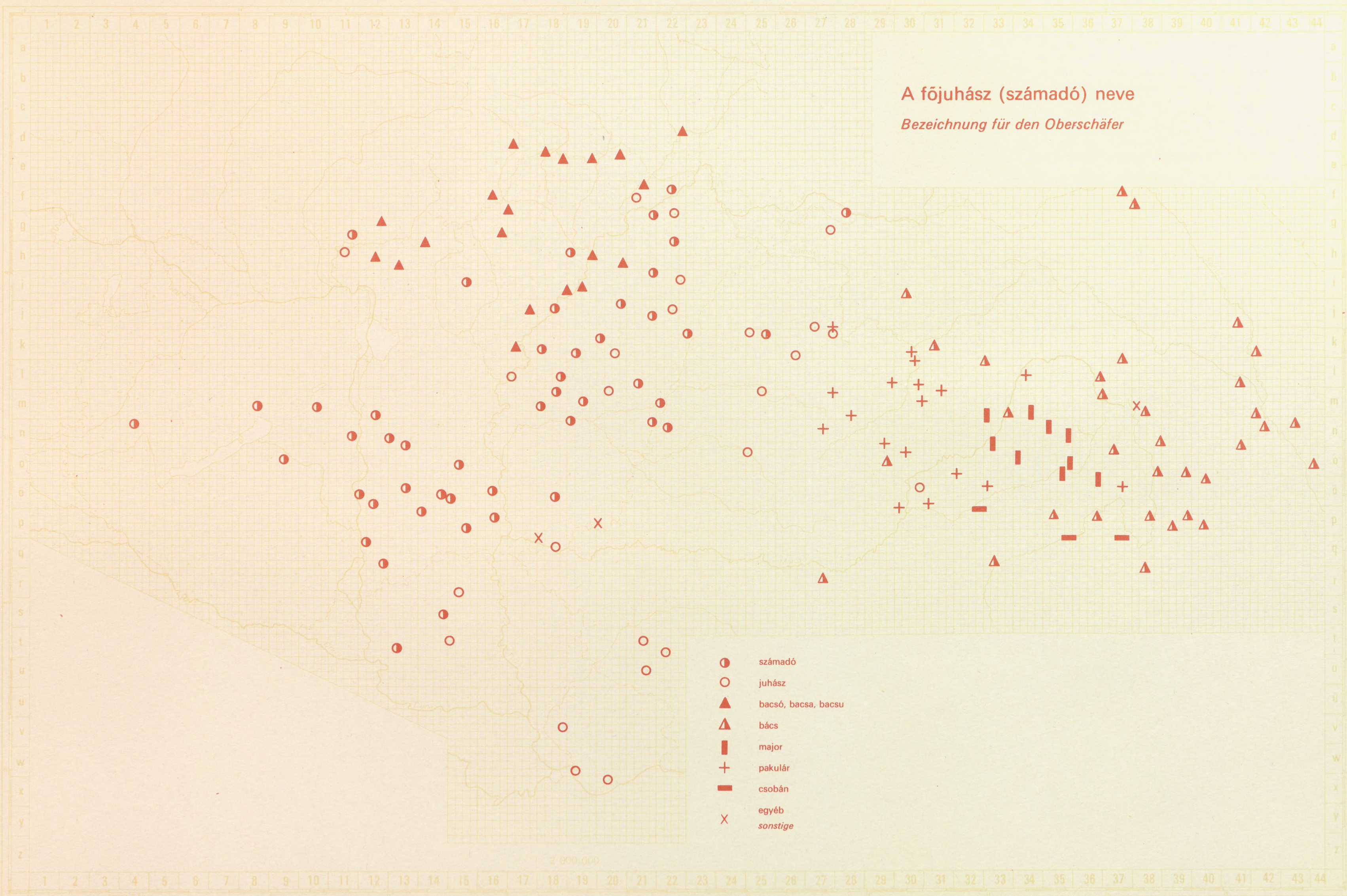

1 : 2 000 000

A főjuhász (számadó) neve
 Bezeichnung für den Oberschäfer

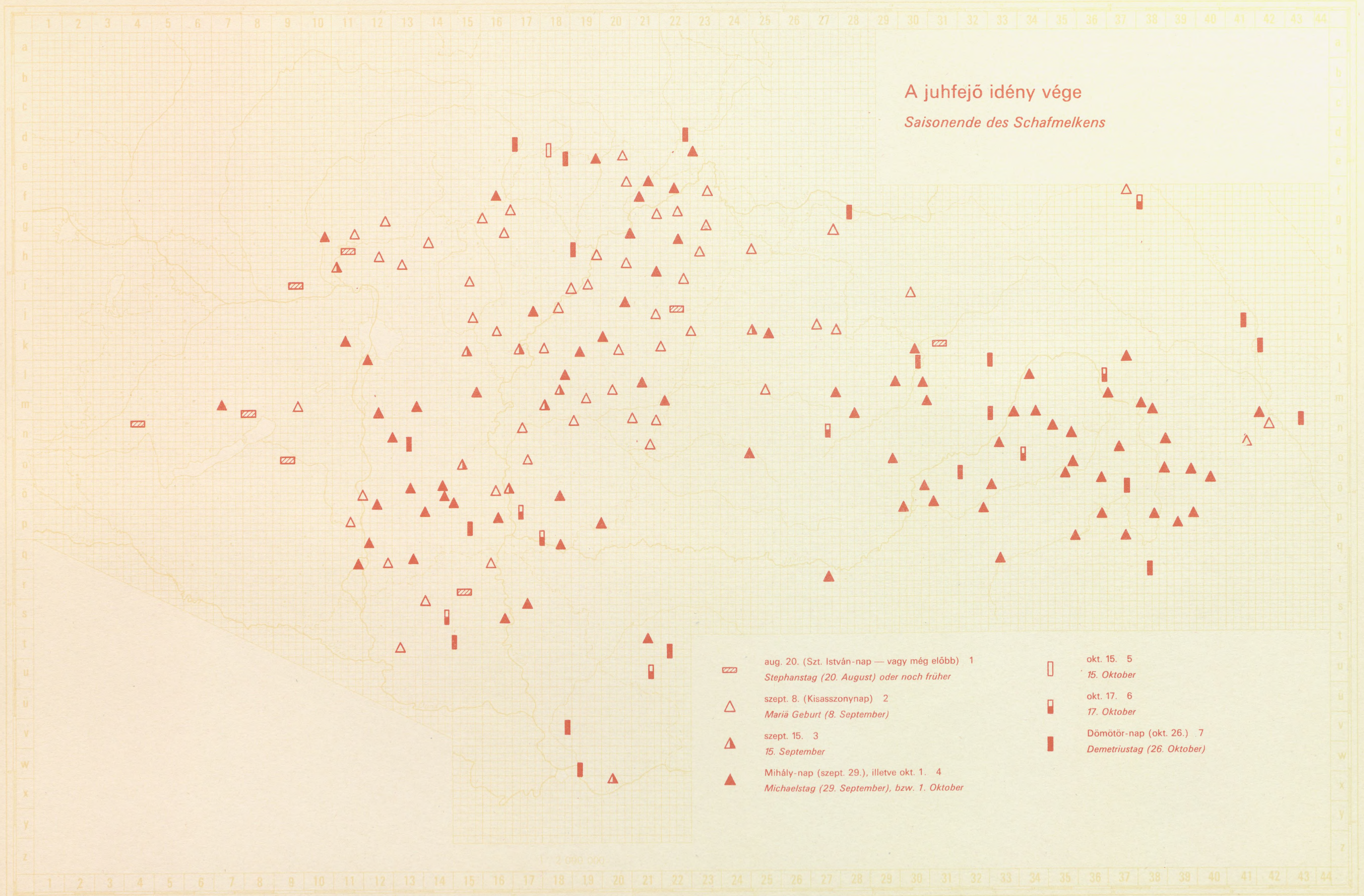
- számadó
- juhász
- ▲ bacsó, bacsa, bacsu
- △ bács
- major
- ⊕ pakulár
- ▬ csobán
- × egyéb
sonstige

1 : 2 000 000

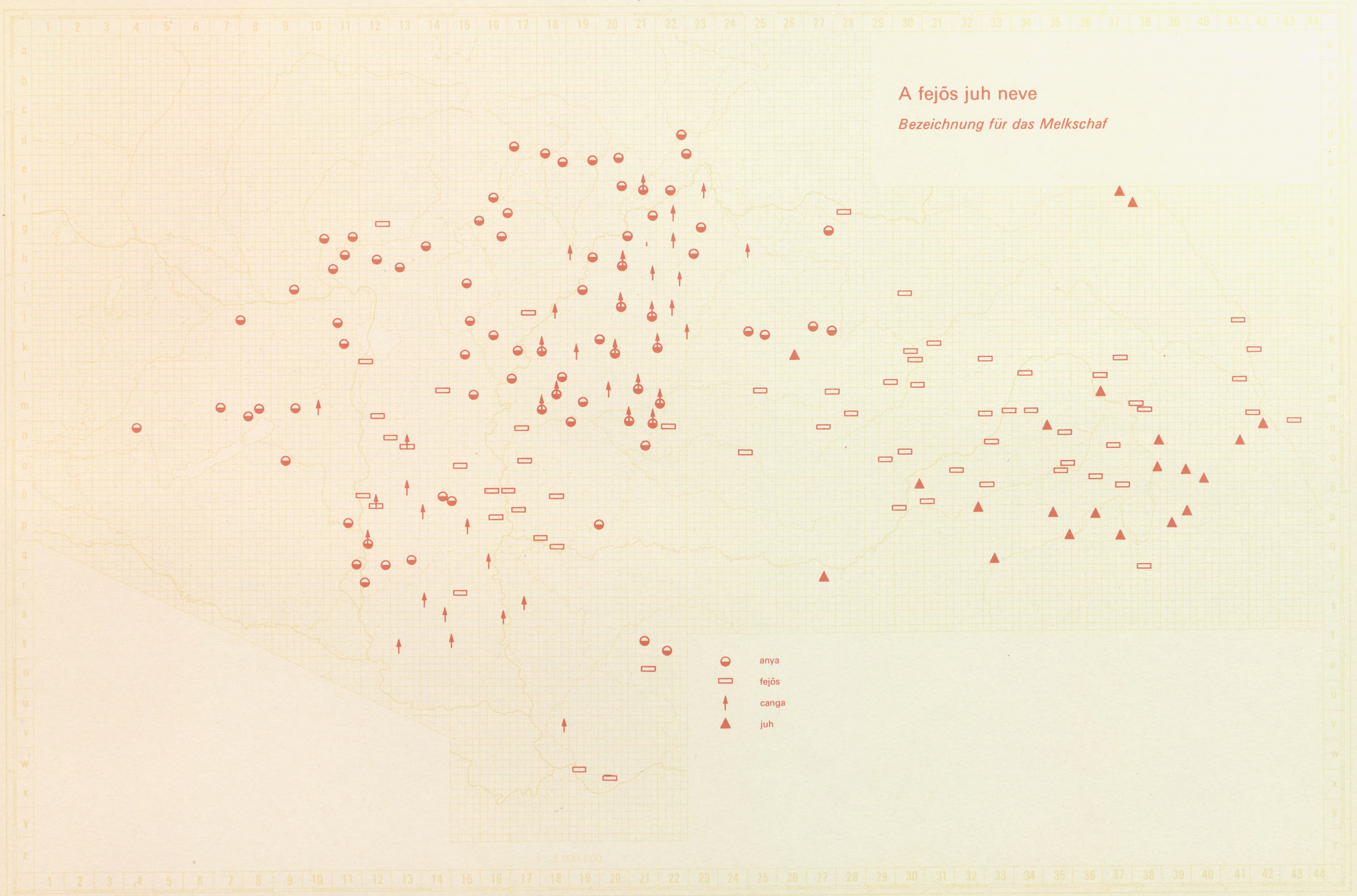

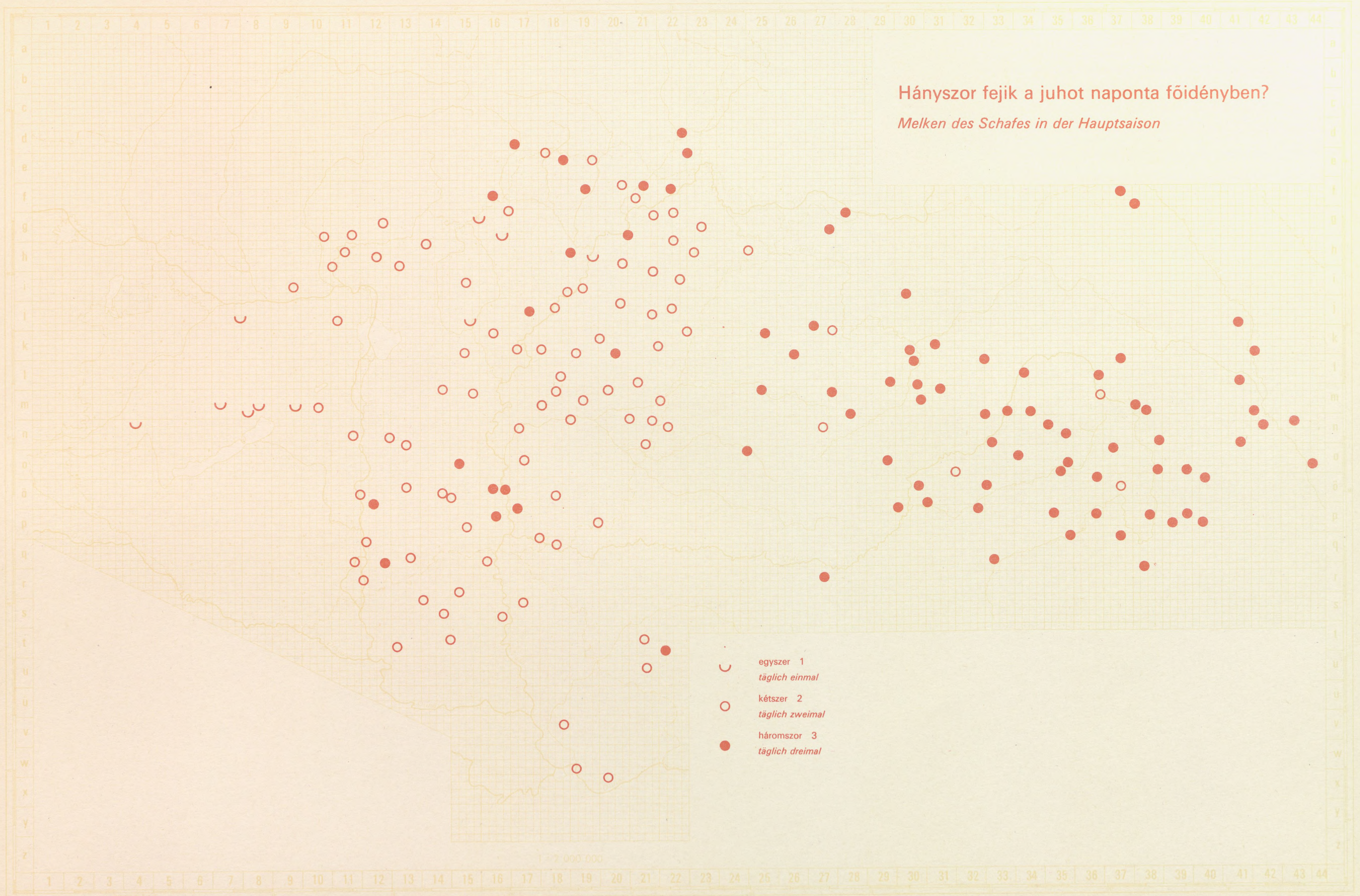

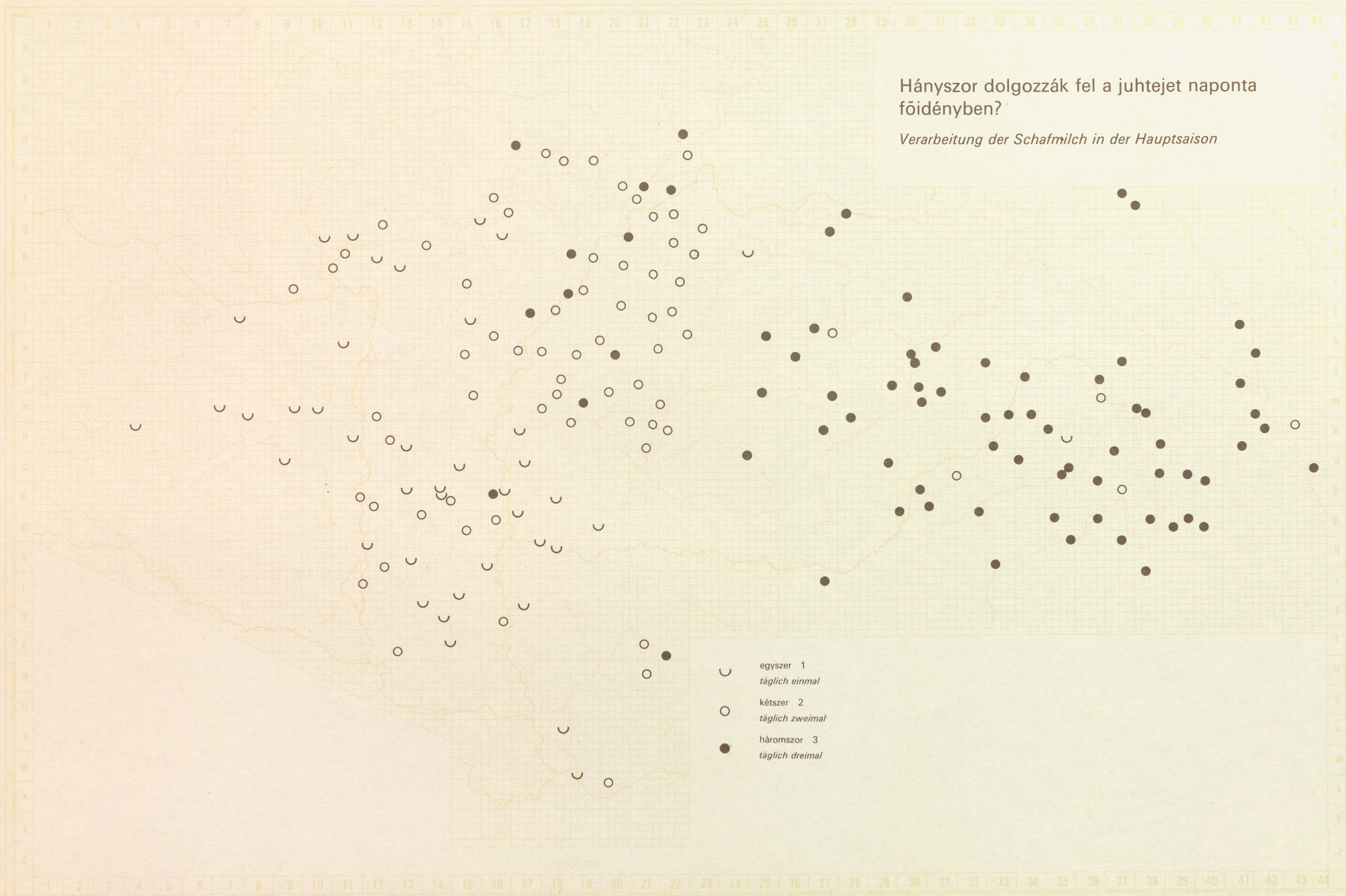
A juhfejtő idény kezdete
Saisonbeginn des Schafmelkens

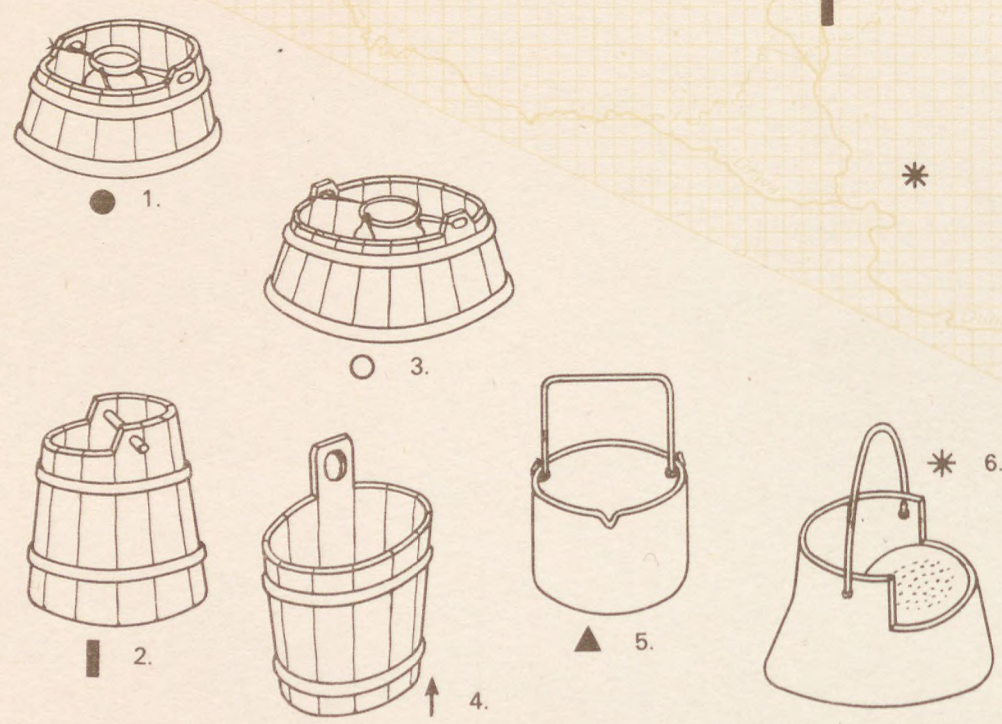

A juhfejő edény formái

Formen der Melkgefäße für Schafmilch

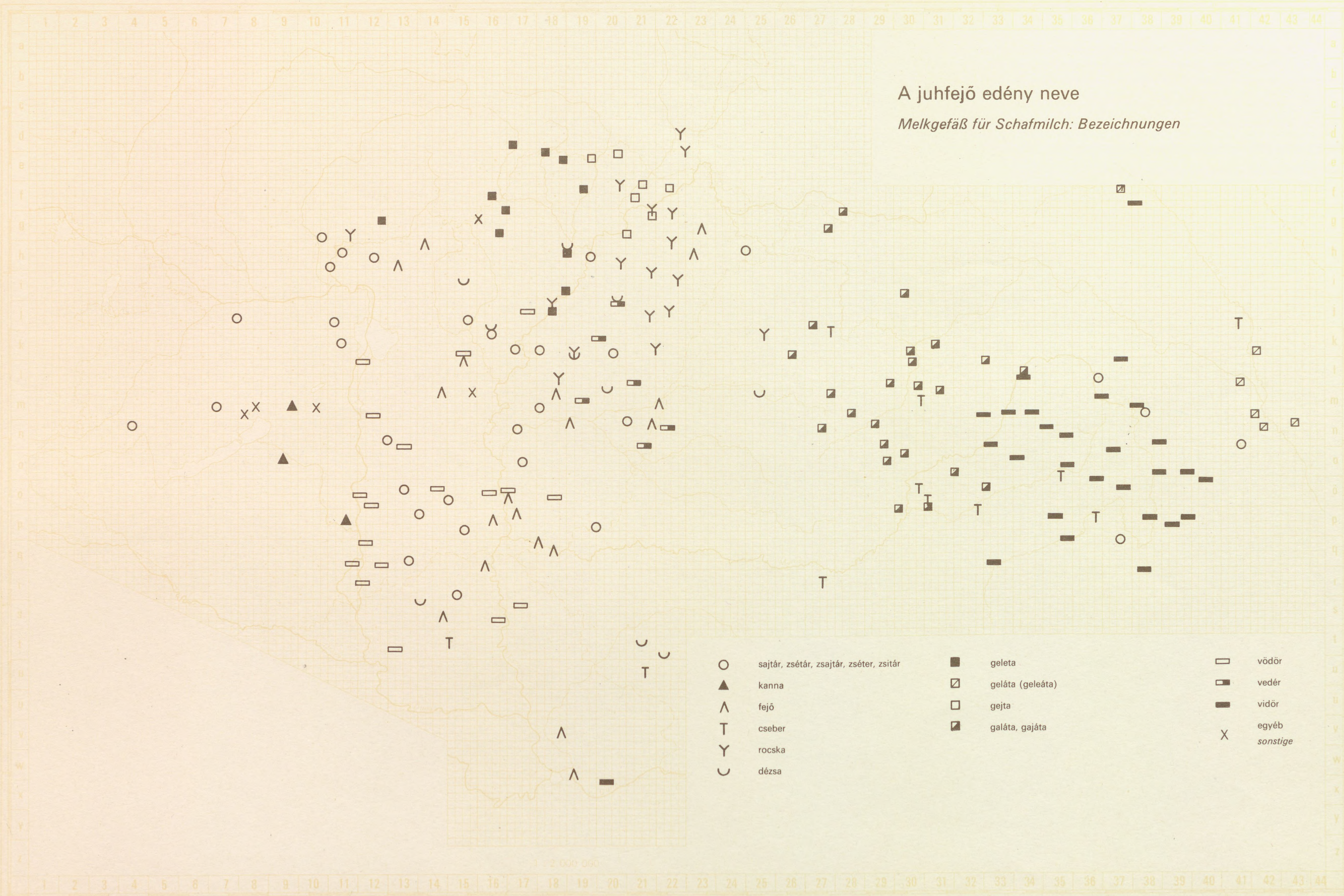
- 1.
- 2.
- 3.
- ↑ 4.
- ▲ 5.
- * 6.
- X egyéb 7
sonstige

1 : 2 000 000

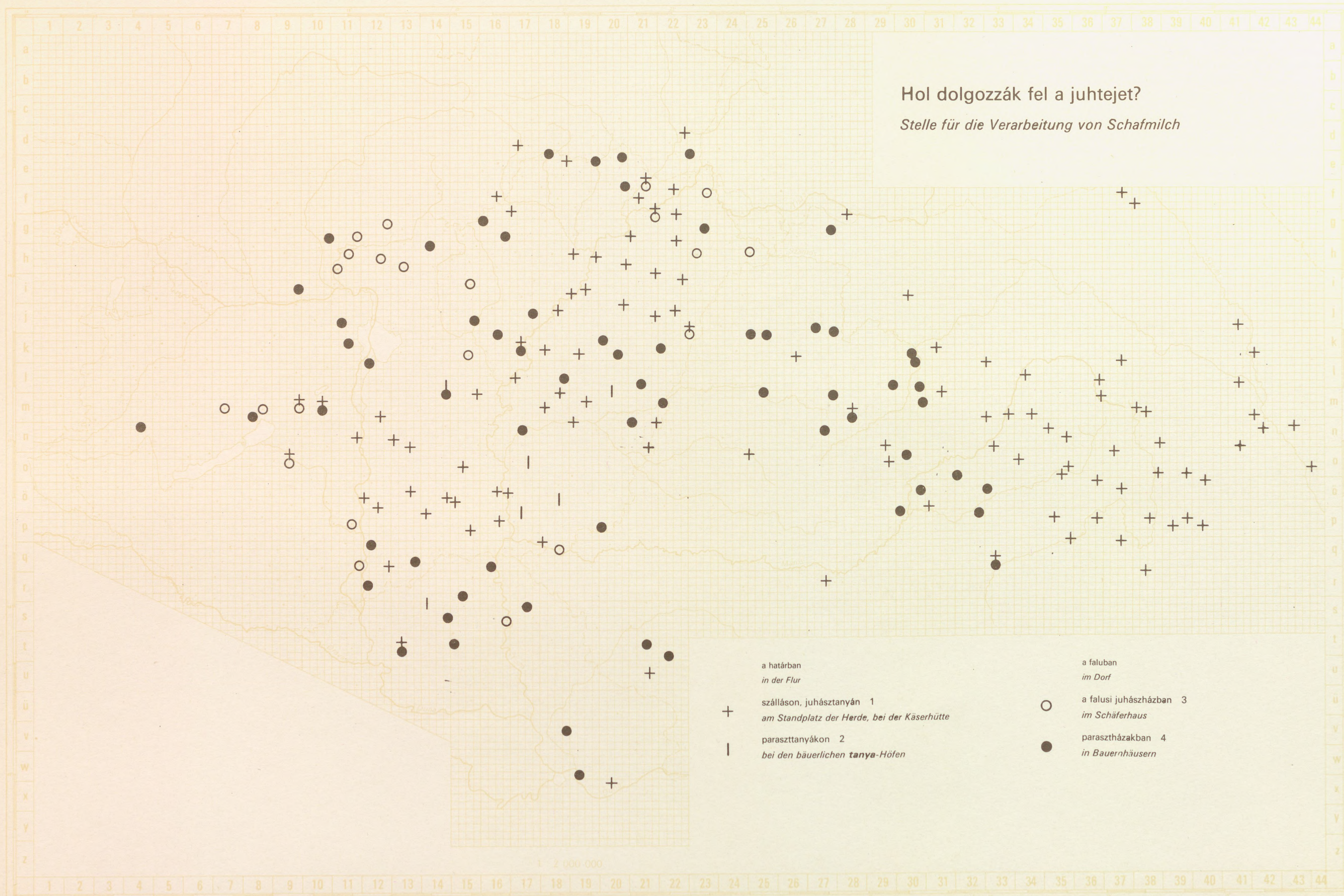
A juhfejő edény neve

Melkgefäß für Schafmilch: Bezeichnungen

○	sajtár, zsétár, zsajtár, zséter, zsitár	■	geleta	□	vödör
▲	kanna	◻	geláta (geleáta)	▬	vedér
∧	fejő	□	gejta	▬	vidör
T	cseber	◻	galáta, gajáta	X	egyéb
sonstige
Y	rocska				
∪	dézsa				

1 : 2 000 000

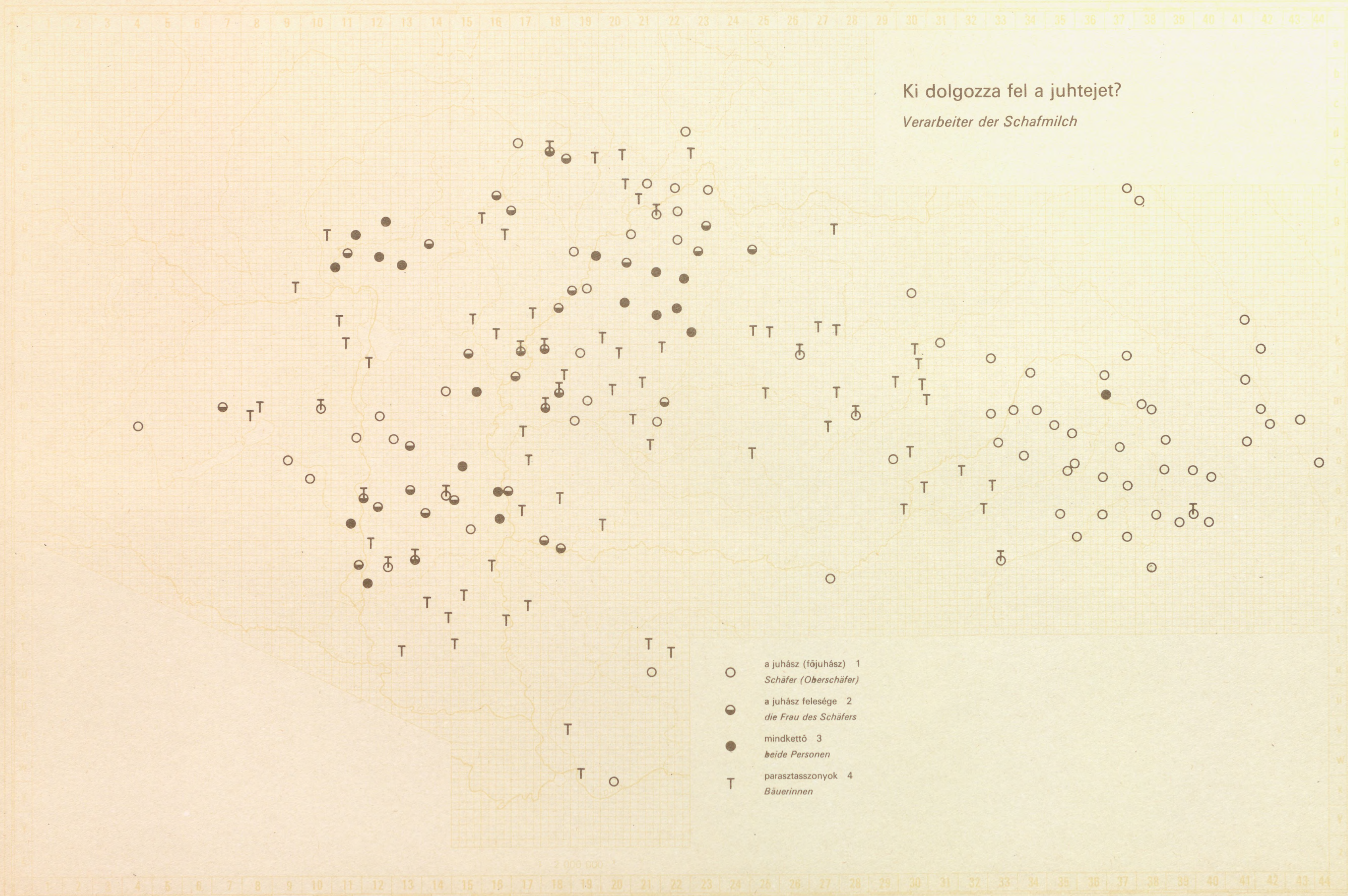
Hol dolgozzák fel a juhtejet?
 Stelle für die Verarbeitung von Schafmilch

<p>+</p> <p>a határban
in der Flur</p> <p>szálláson, juhásztanyán 1
am Standplatz der Herde, bei der Käserhütte</p> <p> </p> <p>paraszttanyákon 2
bei den bäuerlichen tanya-Höfen</p> | <p>○</p> <p>a faluban
im Dorf</p> <p>a falusi juhászházban 3
im Schäferhaus</p> <p>●</p> <p>parasztházakban 4
in Bauernhäusern</p> |
|--|--|

1 : 2 000 000

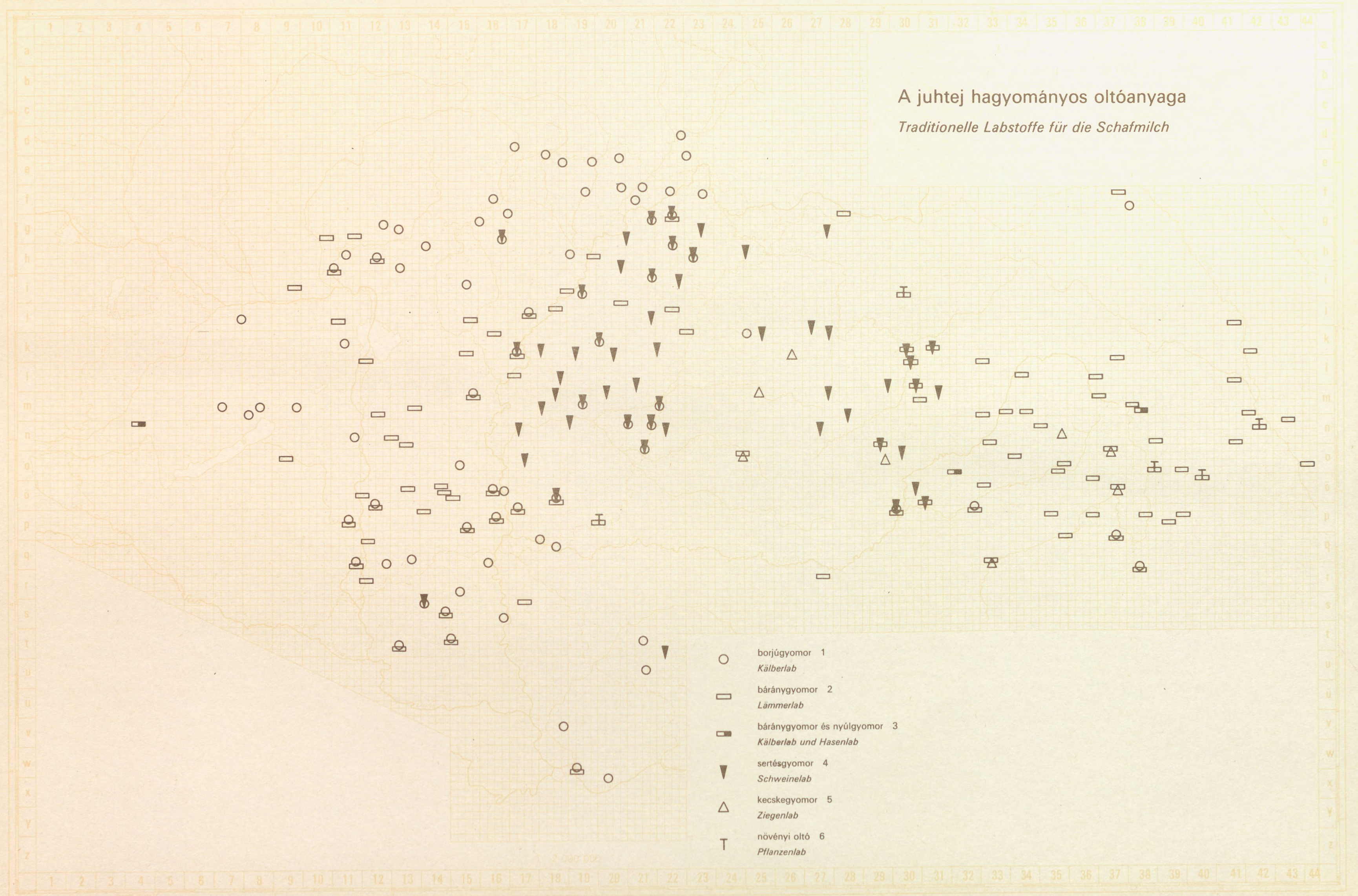
Ki dolgozza fel a juhtejet?

Verarbeiter der Schafmilch

- a juhász (főjuhász) 1
Schäfer (Oberschäfer)
- ◐ a juhász felesége 2
die Frau des Schäfers
- mindkettő 3
beide Personen
- T parasztasszonyok 4
Bäuerinnen

2 000 000

A juhtej hagyományos oltóanyaga

Traditionelle Labstoffe für die Schafmilch

- borjúgyomor 1
Kälberlab
- ▭ báránygyomor 2
Lämmerlab
- ▭ (with line) báránygyomor és nyúlgyomor 3
Kälberlab und Hasenlab
- ▼ sertésgyomor 4
Schweinelab
- △ kecskegyomor 5
Ziegenlab
- T növényi oltó 6
Pflanzenlab

1 : 2 000 000

A friss túrógomolyag neve
Bezeichnung für den frischen Schafkäseklumpen

- gomolya
- ◉ gömölye
- T túró
- △ sajt
- ▲ lágy sajt
- △ édes sajt
- ▮ szajt
- S szó

1 : 2 000 000

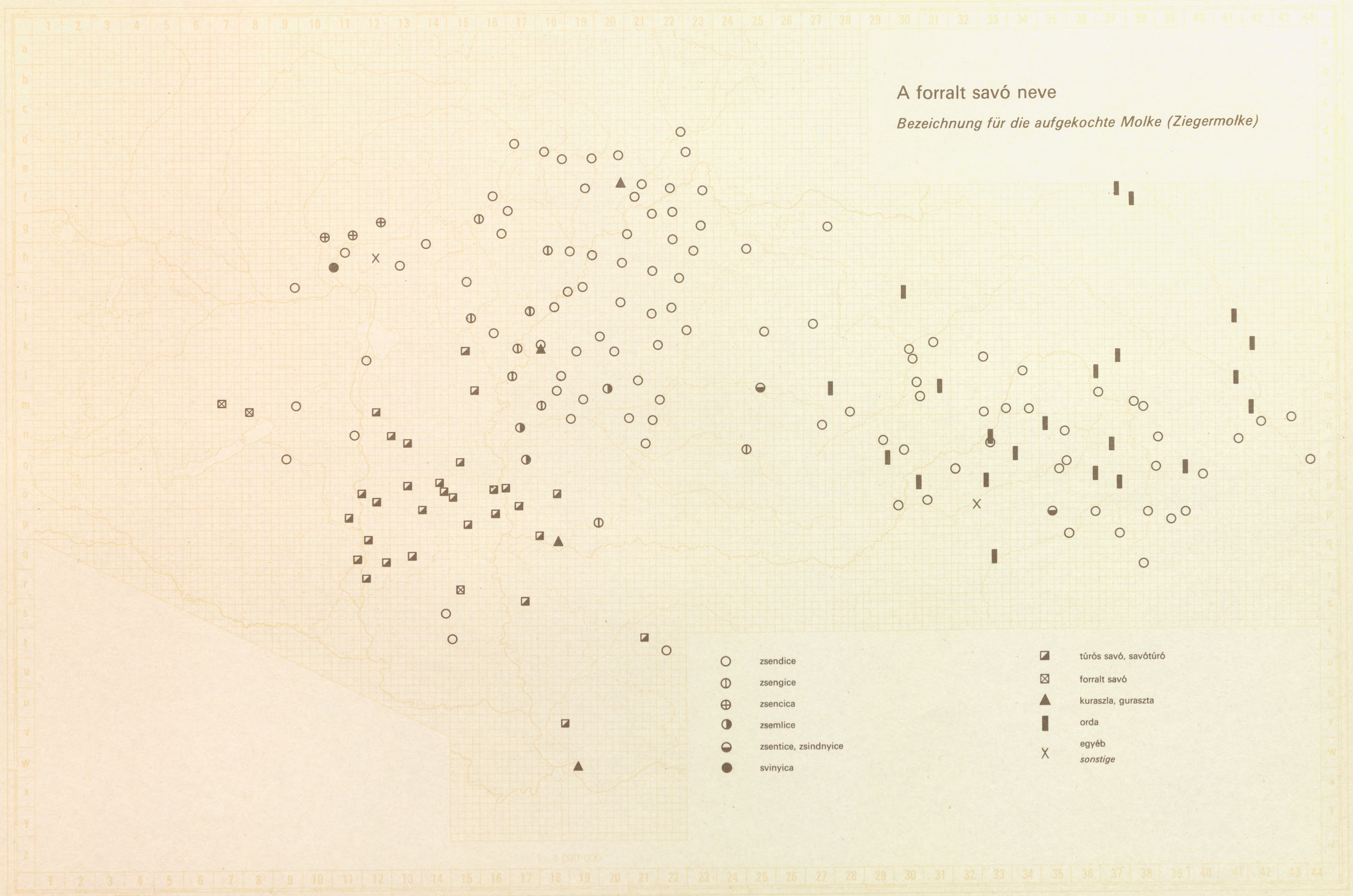
Az első savó neve

Bezeichnung für die erste Molke

A forralt savó neve

Bezeichnung für die aufgekochte Molke (Ziegermolke)

○	zsendice	▣	túrós savó, savótúró
◐	zsengice	⊠	forralt savó
⊕	zsencica	▲	kuraszla, guraszta
◑	zsemlice	▬	orda
◓	zsenticse, zsindnyice	×	egyéb
●	svinyica		sonstige

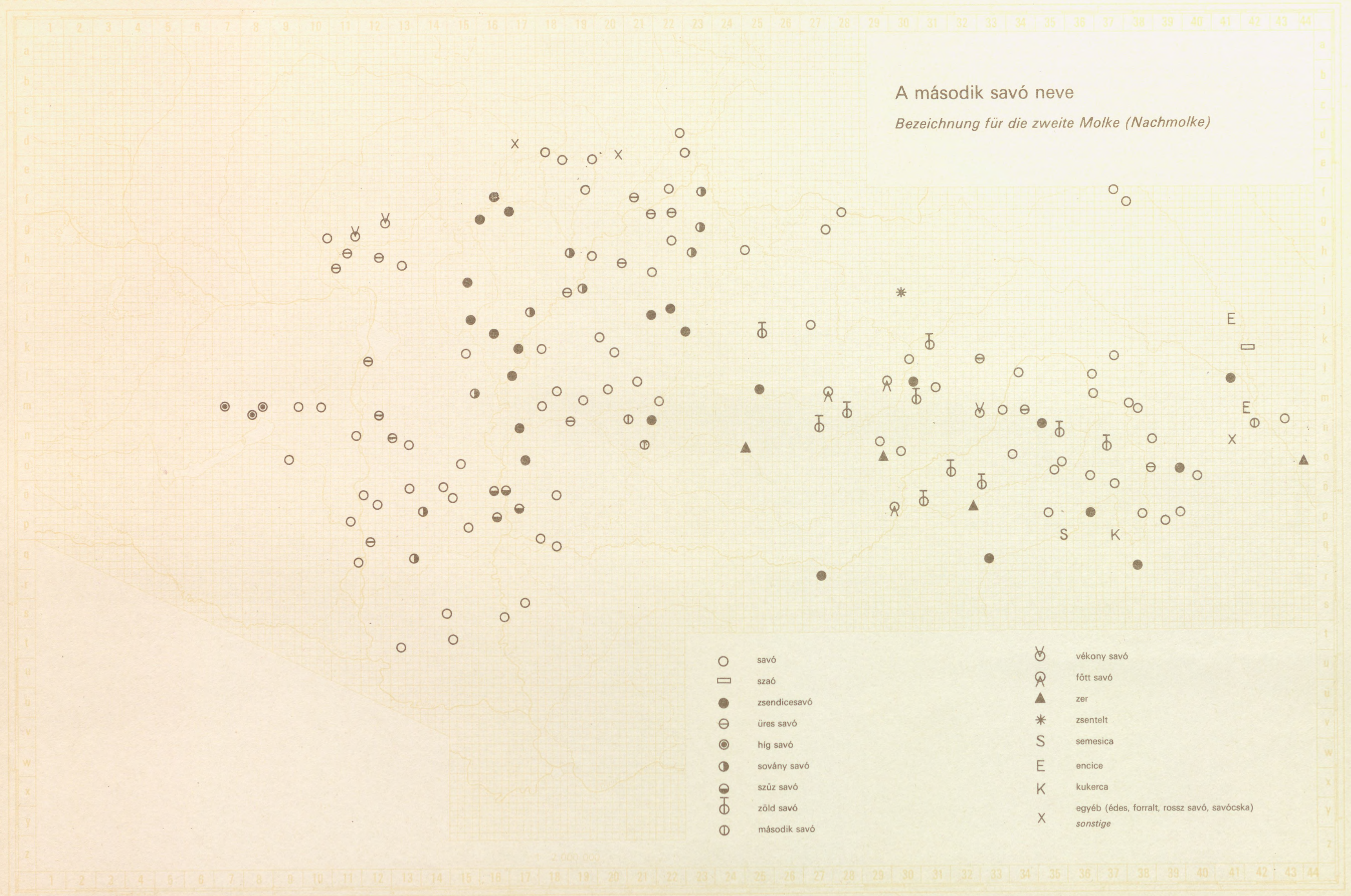
1 : 2 000 000

A forralt savó túrójának neve
 Bezeichnung für den Molkenkäse (Zieger)

- édes túró
- ◐ acskótúró
- savótúró
- T zsenedicetúró
- pujna
- ▬ orda, ordatúró
- X egyéb
- sonstige

1 : 2 000 000

A második savó neve

Bezeichnung für die zweite Molke (Nachmolke)

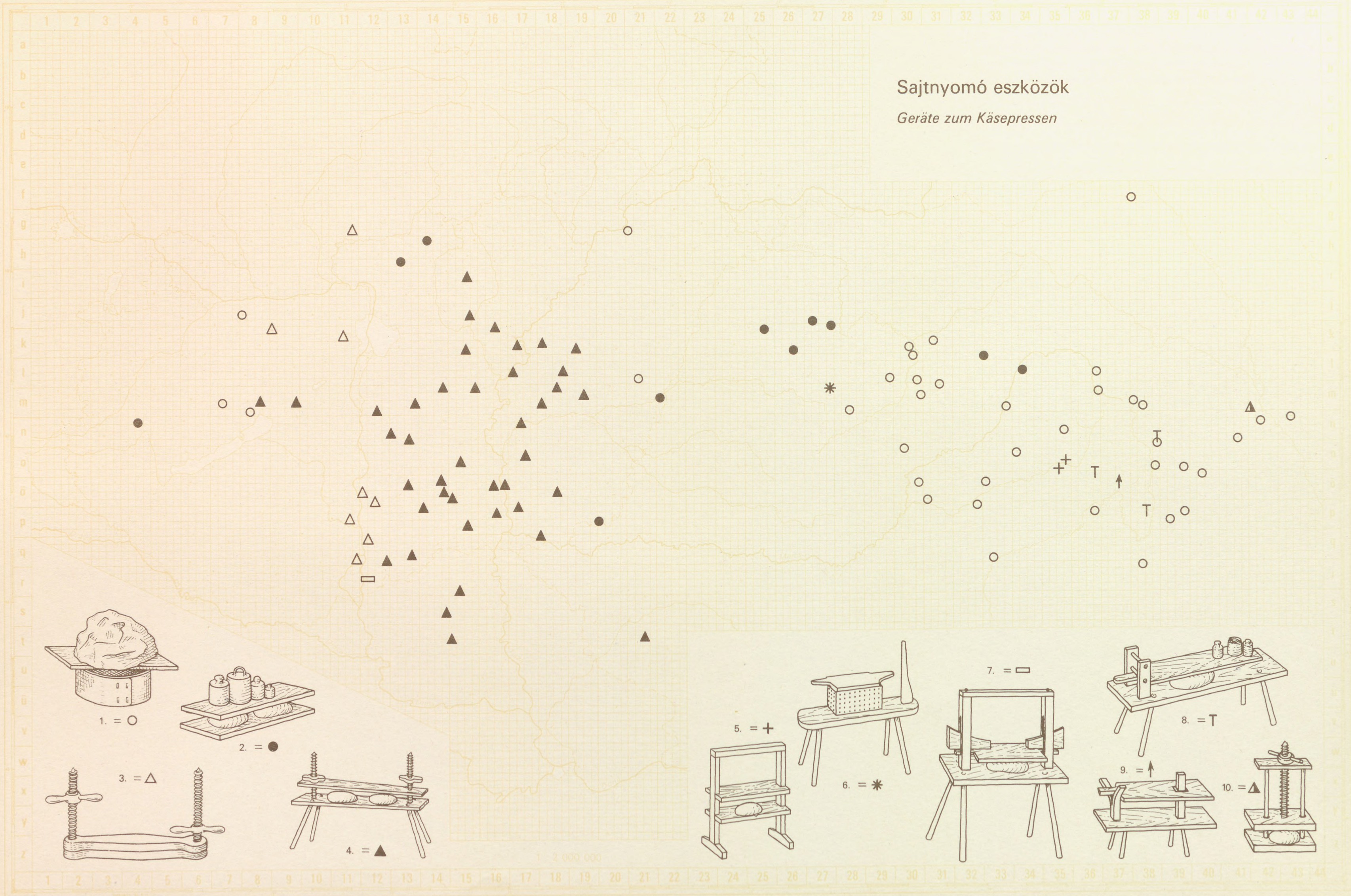
○	savó	⊖	vékony savó
□	száó	⊗	főtt savó
●	zsendicesavó	▲	zer
⊖	üres savó	*	zsentelt
⊙	híg savó	S	semesica
⊕	sovány savó	E	encice
⊖	szűz savó	K	kukerca
⊕	zöld savó	X	egyéb (édes, forralt, rossz savó, savócska)
⊖	második savó	X	sonstige

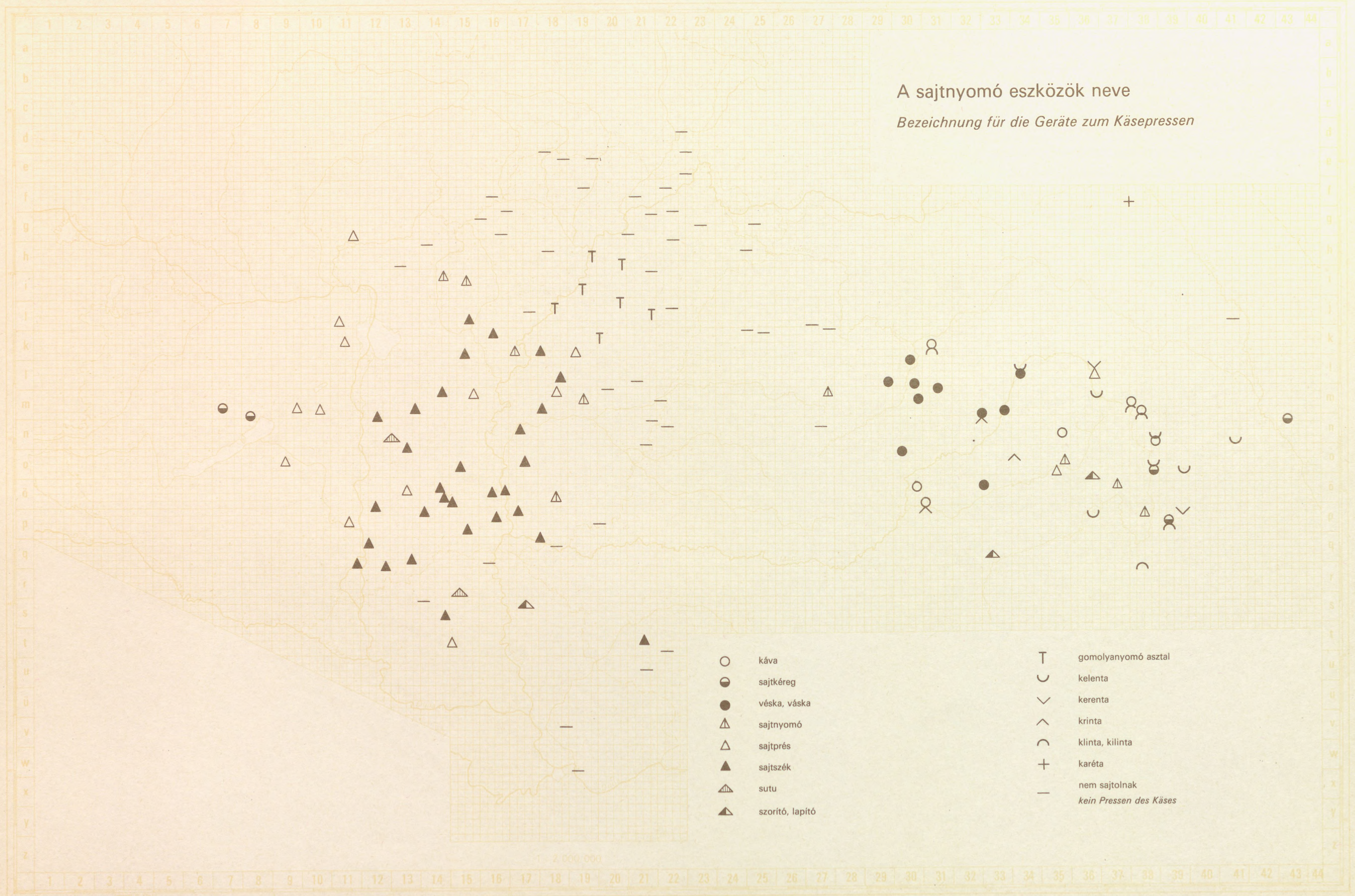
1 : 2 000 000

Sajtnyomó eszközök

Geräte zum Käsepressen

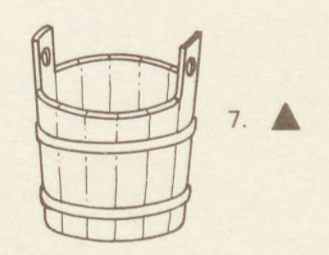
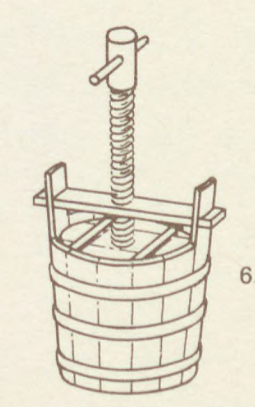
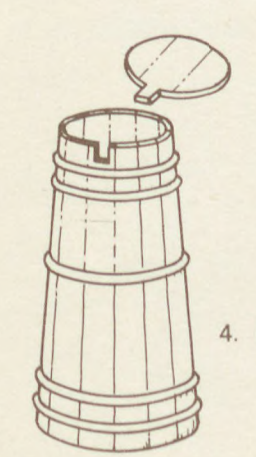
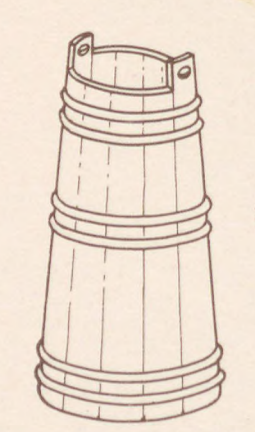
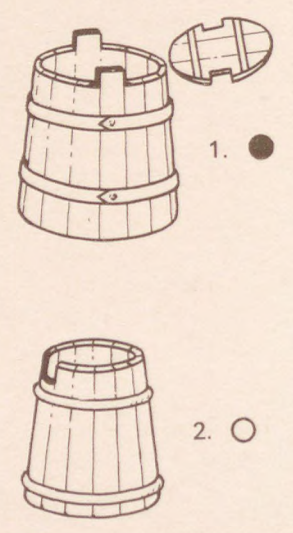
A sajtnyomó eszközök neve
 Bezeichnung für die Geräte zum Käsepressen

○	káva	T	gomolyanyomó asztal
◐	sajtkéreg	∪	kelenta
●	véska, váska	∨	kerenta
△	sajtnyomó	∧	krinta
◁	sajtprés	∩	klinta, kilinta
▲	sajtszék	+	karéta
▴	sutu	—	nem sajtolnak
kein Pressen des Käses
▾	szorító, lapító		

1:2 000 000

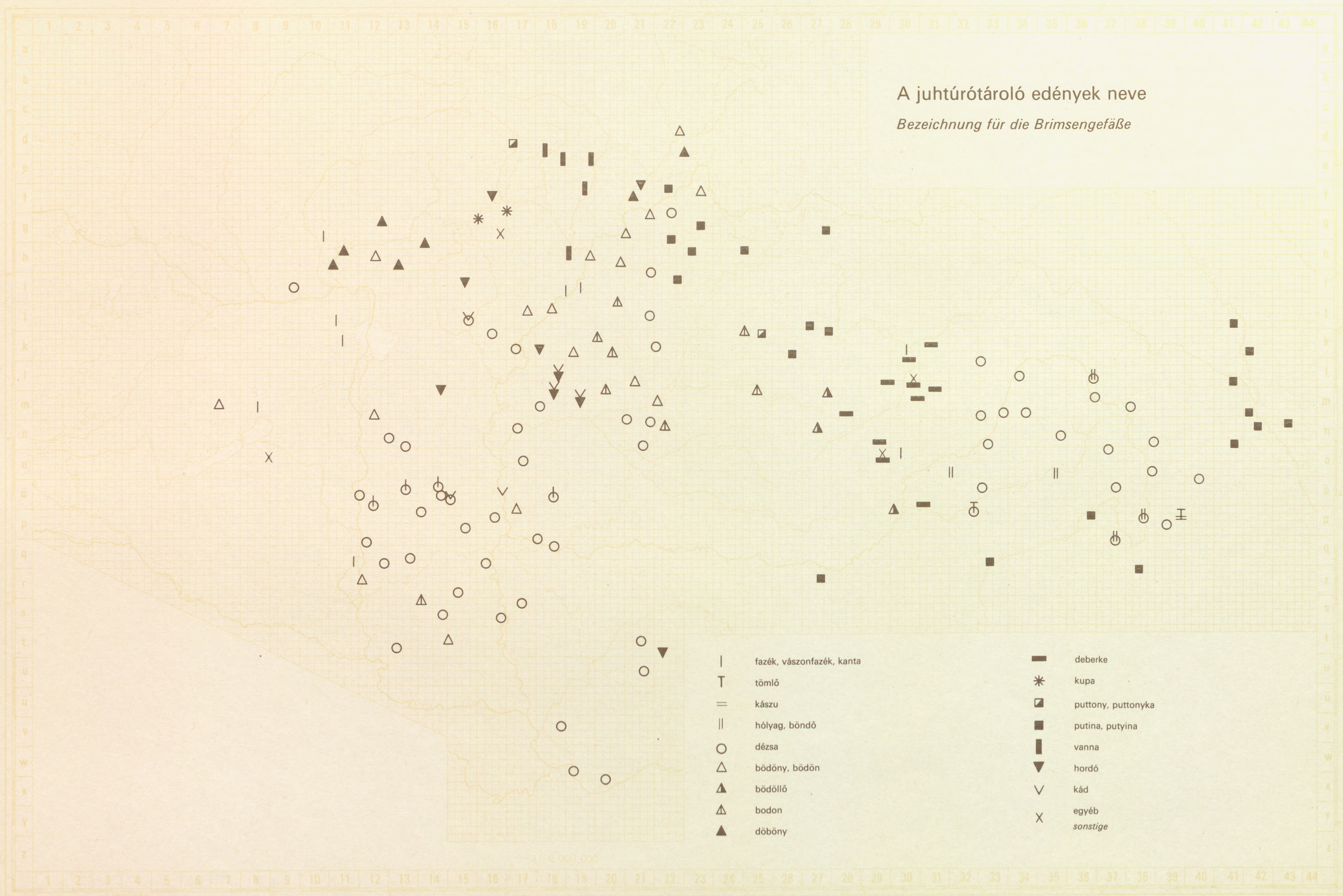
Juhtúrótároló faedények

Holzgefäße zum Aufbewahren vom Brimsen
(mit Salz konservierter Quark aus Schafkäse)

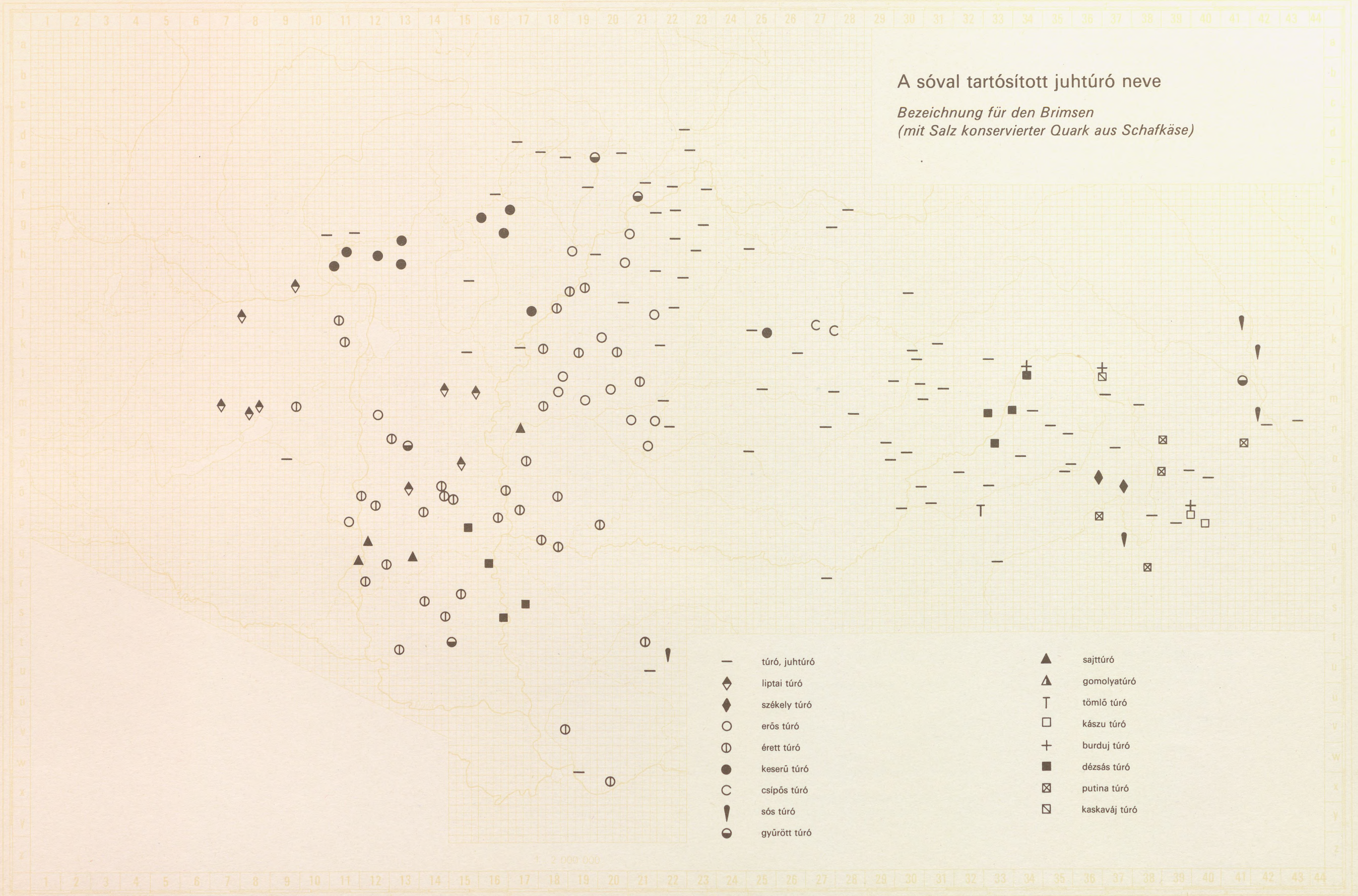
1 : 2 000 000

A juhtúrótároló edények neve
 Bezeichnung für die Brimsengefäße

	fazék, vászonfazék, kanta	■	deberke
⊥	tömlő	*	kupa
=	kászu	◻	puttony, puttonyka
	hólyag, böndő	■	putina, putyina
○	dézsza	▮	vanna
△	bödöny, bödön	▼	hordó
▲	bödöllő	∇	kád
△	bodon	X	egyéb
▲	döböny	X	sonstige

1:2 000 000

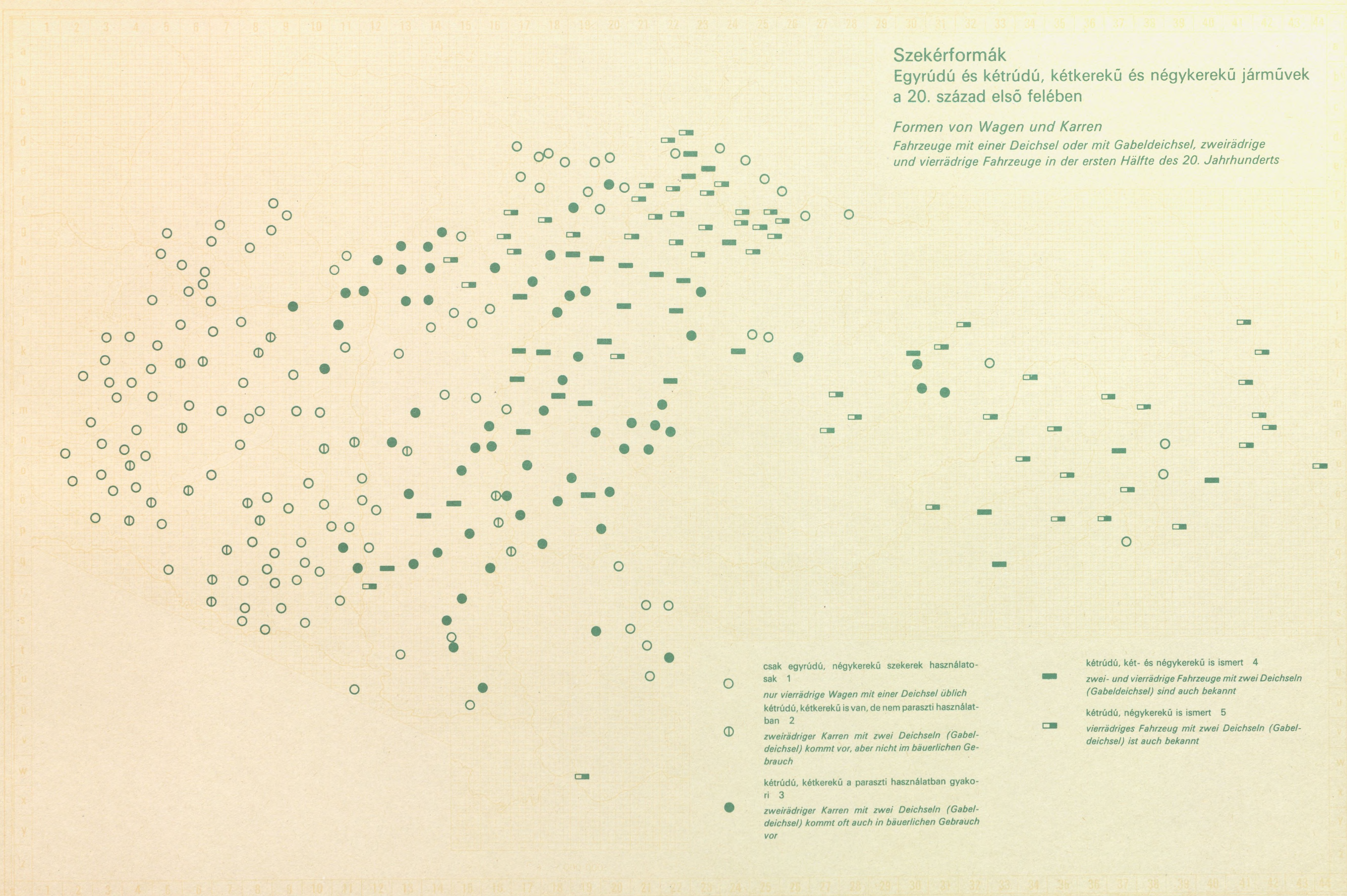

A sóval tartósított juhtúró neve

Bezeichnung für den Brimsen
(mit Salz konservierter Quark aus Schafkäse)

—	túró, juhtúró	▲	sajttúró
◊	liptai túró	▲	gomolyatúró
◆	székely túró	T	tömlő túró
○	erős túró	□	kászu túró
⊖	érett túró	+	burduj túró
●	keseű túró	■	dézsás túró
C	csípős túró	⊠	putina túró
▼	sós túró	⊠	kaskaváj túró
⊖	gyűrött túró		

1:2 000 000

Szekérformák

Egyrúdú és kétrúdú, kétkerekű és négykerekű járművek a 20. század első felében

Formen von Wagen und Karren

Fahrzeuge mit einer Deichsel oder mit Gabeldeichsel, zweirädrige und vierrädrige Fahrzeuge in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts

- csak egyrúdú, négykerekű szekerek használatosak 1
nur vierrädrige Wagen mit einer Deichsel üblich
- ⊕ kétrúdú, kétkerekű is van, de nem paraszti használatban 2
zweirädriger Karren mit zwei Deichseln (Gabeldeichsel) kommt vor, aber nicht im bäuerlichen Gebrauch
- kétrúdú, kétkerekű a paraszti használatban gyakori 3
zweirädriger Karren mit zwei Deichseln (Gabeldeichsel) kommt oft auch in bäuerlichen Gebrauch vor
- kétrúdú, két- és négykerekű is ismert 4
zwei- und vierrädrige Fahrzeuge mit zwei Deichseln (Gabeldeichsel) sind auch bekannt
- ◻ kétrúdú, négykerekű is ismert 5
vierrädriges Fahrzeug mit zwei Deichseln (Gabeldeichsel) ist auch bekannt

Mit neveznek szekérnek — mit neveznek kocsinak?

Was ist *szekér*? — Was ist *kocsi*?

<p>▲ ökör húzza 1
<i>Wagen von Ochsen gezogen</i></p> <p>○ teherszállító 2
<i>Frachtbeförderung</i></p> <p> ökrös és lovas jármű egyaránt 3
<i>von Ochsen bzw. Pferden gezogenes Fahrzeug</i></p> <p>— nincs 4
<i>Ausdruck <i>szekér</i> unbekannt</i></p> <p>+ minden ökrös és lovas jármű általános neve 5
<i>allgemeine Bezeichnung für sämtliche von Ochsen und Pferden gezogene Fahrzeuge</i></p> <p>✓ nagy, hosszú, nehéz 6
<i>großes, langes, schweres Fahrzeug</i></p> | <p>▲ ló húzza 1
<i>Wagen von Pferden gezogen</i></p> <p>○ személyszállító 2
<i>Personenbeförderung</i></p> <p> rugózott hintó 3
<i>Kutsche mit gefedertem Sitz</i></p> <p>— csak lovas kocsit használnak 4
<i>nur Pferdewagen mit der Bezeichnung <i>kocsi</i> im Gebrauch</i></p> <p>+ nincs 5
<i>Ausdruck <i>kocsi</i> unbekannt</i></p> <p>✓ kicsi, rövid, könnyű 6
<i>kleines, kurzes, leichtes Fahrzeug</i></p> |
|---|---|

1 : 2 000 000

A kétkerekű lovas jármű neve

Bezeichnung des zweirädrigen Pferdekarrens

- taliga
- △ kordé
- ▭ kóla
- T loptika, leptika
- + kolesz
- ▭ káré
- ☾ atyafitagadó
- X egyéb
sonstige

1:2 000 000

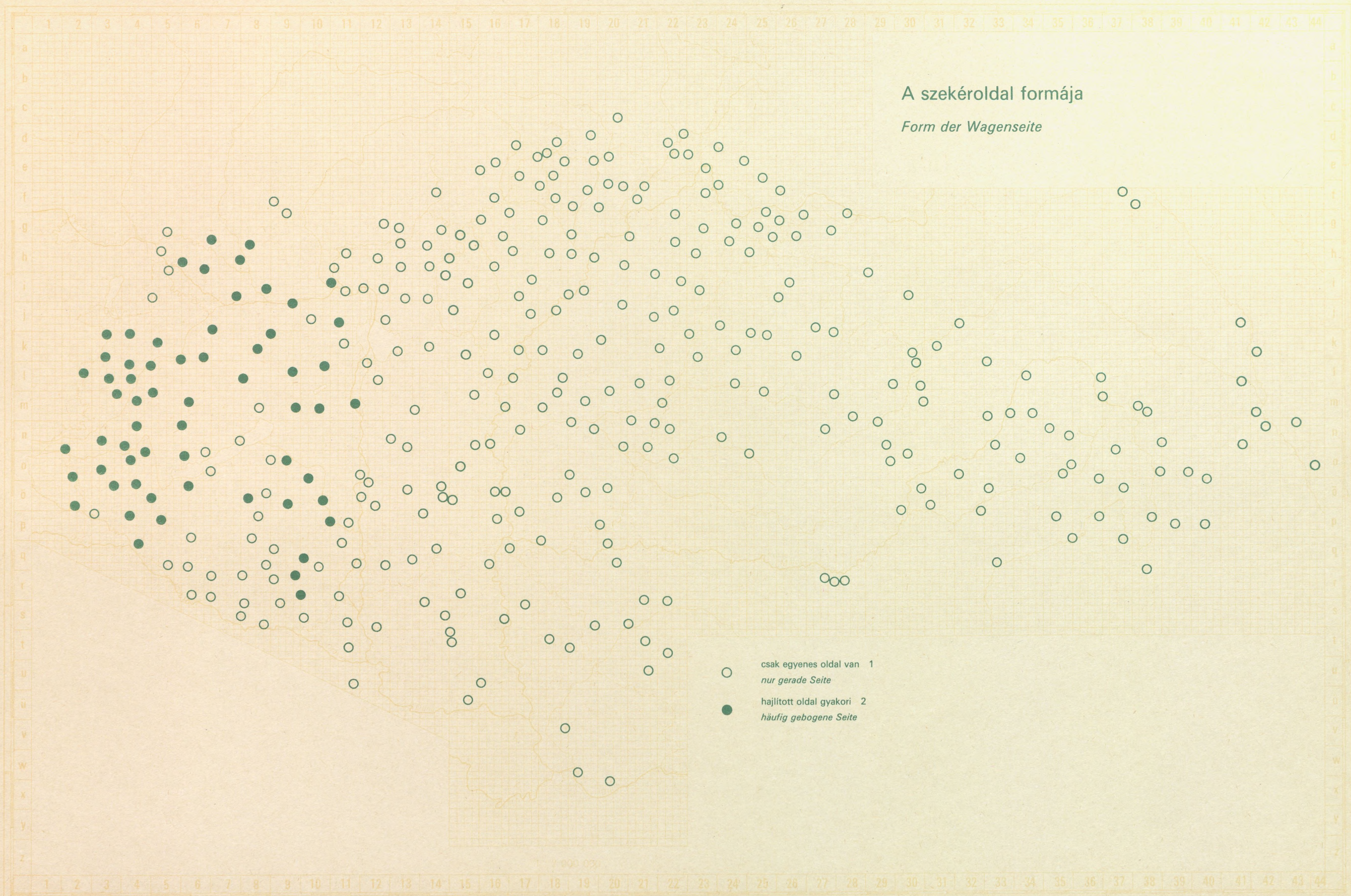

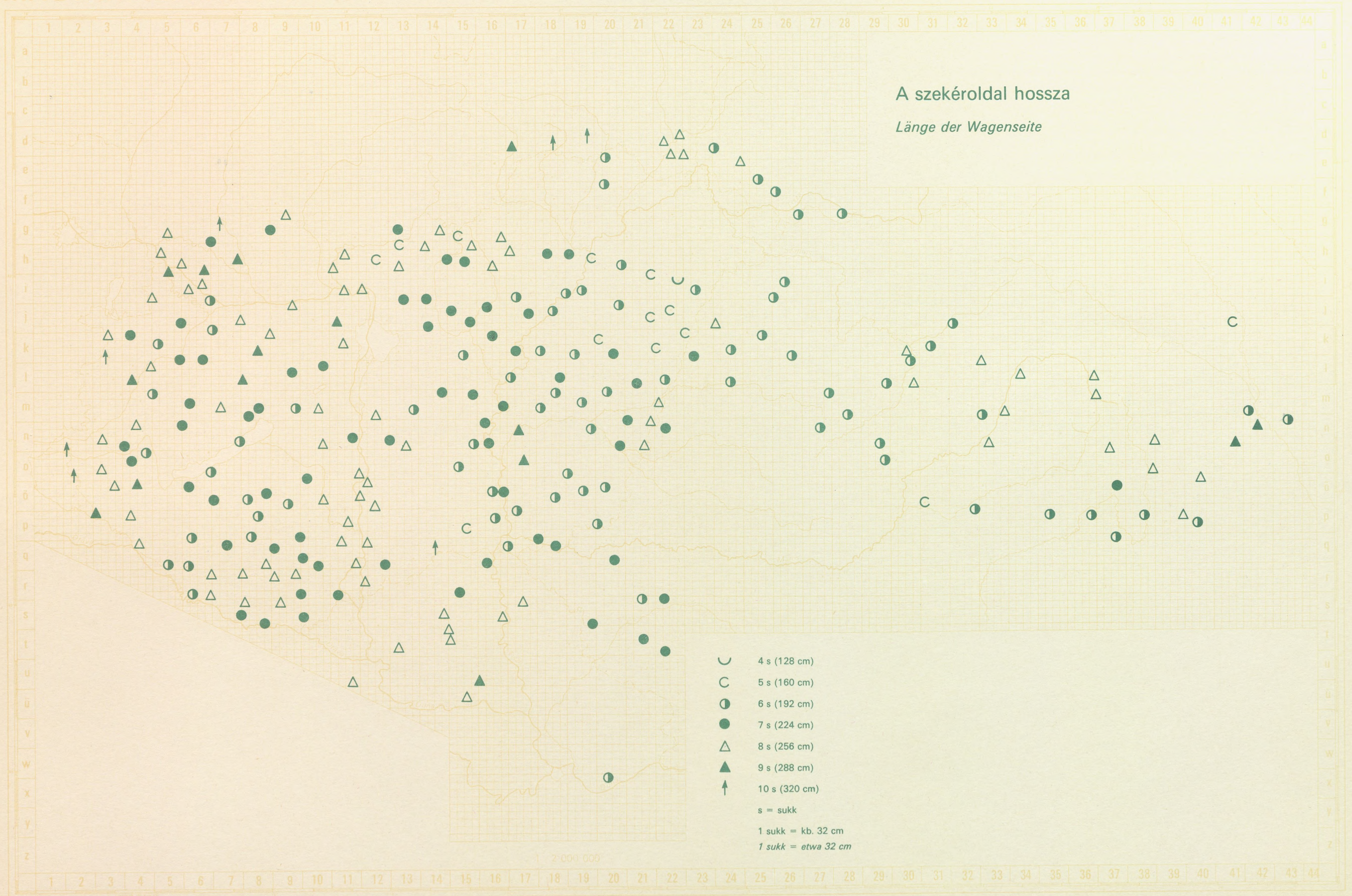
A szekéroldal kitámasztása a 20. század első felében

Abstützen der Wagenseiten in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts

- csak lócsös szekér van 1
nur Wagen mit Leuchsen im Gebrauch
- * csak rakoncás szekér van 2
nur Wagen mit Rungen (Kipfen) in Gebrauch
- * lócsös és rakoncás szekér is van 3
sowohl Leuchsen-, wie auch Rungenwagen im Gebrauch
- △ elől rakonca, hátul lócs 3a
auf dem Wagen mit Rungen: vorne Runge, hinten Leuchse
- elől és hátul rakonca 3b
vorne und hinten Runge
- ▲ elől rakonca, hátul rögzített lócs 3c
vorne Runge, hinten starre Leuchse
- ∪ a két oldalt kötőpánt fogja össze 4
die zwei Wagenseiten sind durch Spreizholz zusammengehalten

1:2 000 000

A fuvaros lovas jármű hátsó saroglyája

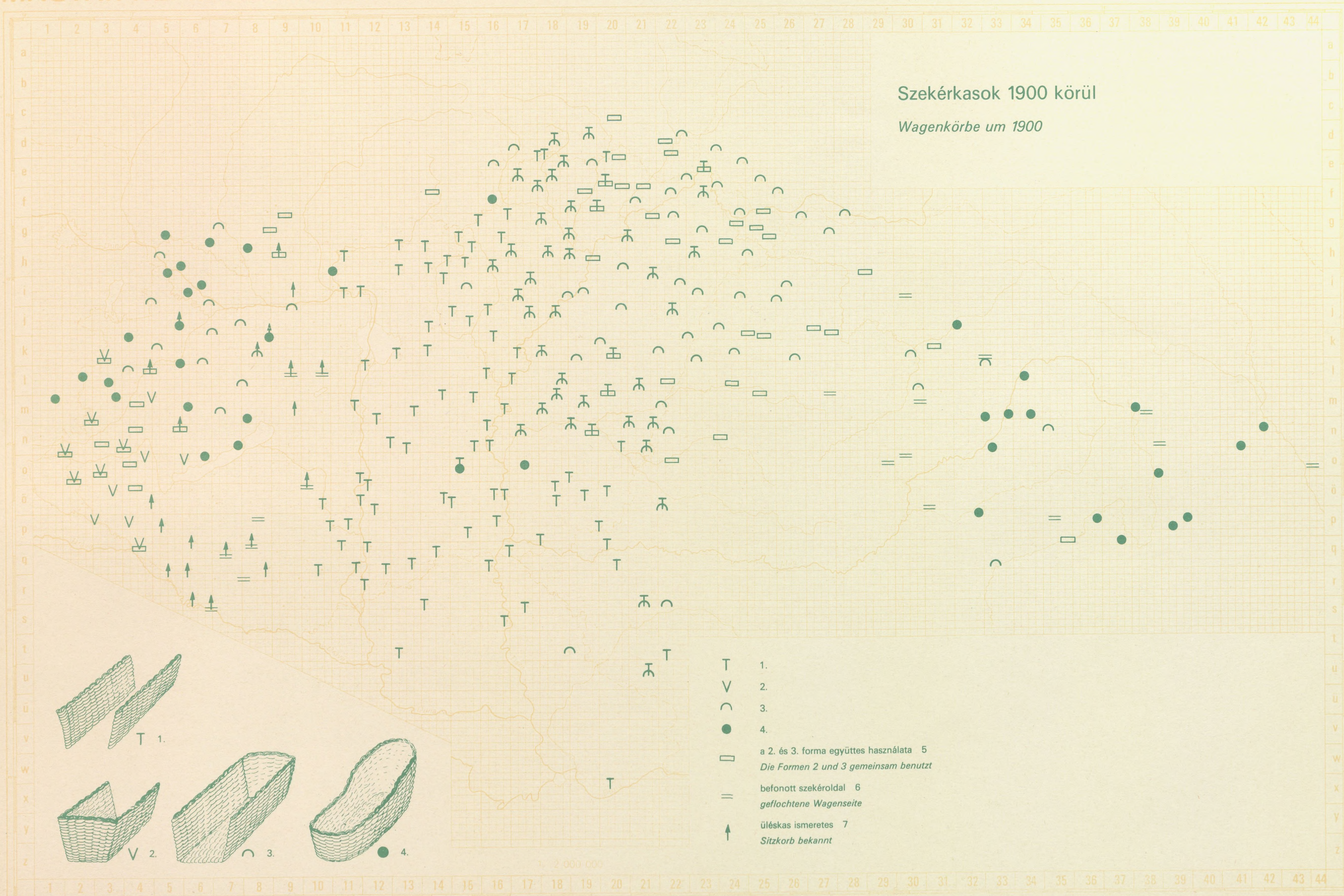
Abschlußgestell des Pferdefahrzeuges zur Frachtbeförderung

- enyhén ívelt 1
leicht gewölbt
- ▭ erősen hajlított 2
stark gebogen
- T egyenes 3
gerade
- nincs saroglya 4
kein Abschlußgestell

1 : 2 000 000

Szekérkasok 1900 körül

Wagenkörbe um 1900

- T 1.
- V 2.
- C 3.
- 4.
- a 2. és 3. forma együttes használata 5
Die Formen 2 und 3 gemeinsam benutzt
- = befonott szekéroidal 6
geflochtene Wagenseite
- ↑ üléskas ismeretes 7
Sitzkorb bekannt

1: 2 000 000

A szekérkas neve

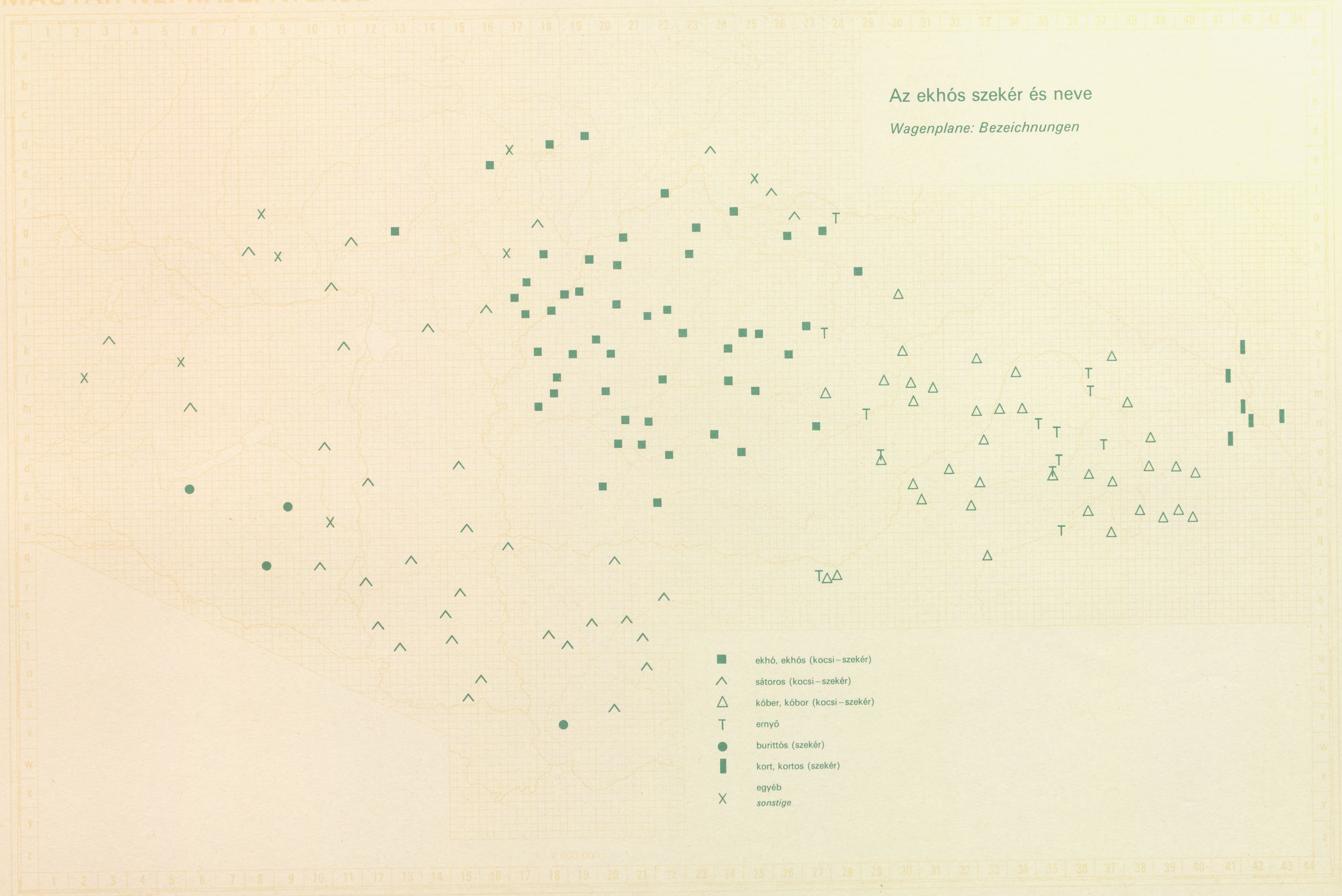
Bezeichnung für den Wagenkorb

- kas
- kocsikas
- szekérkas
- ▲ faroskas
- ∨ ódalkas
- ▬ cserény
- ↑ lésza
- * sövény

1 : 2 000 000

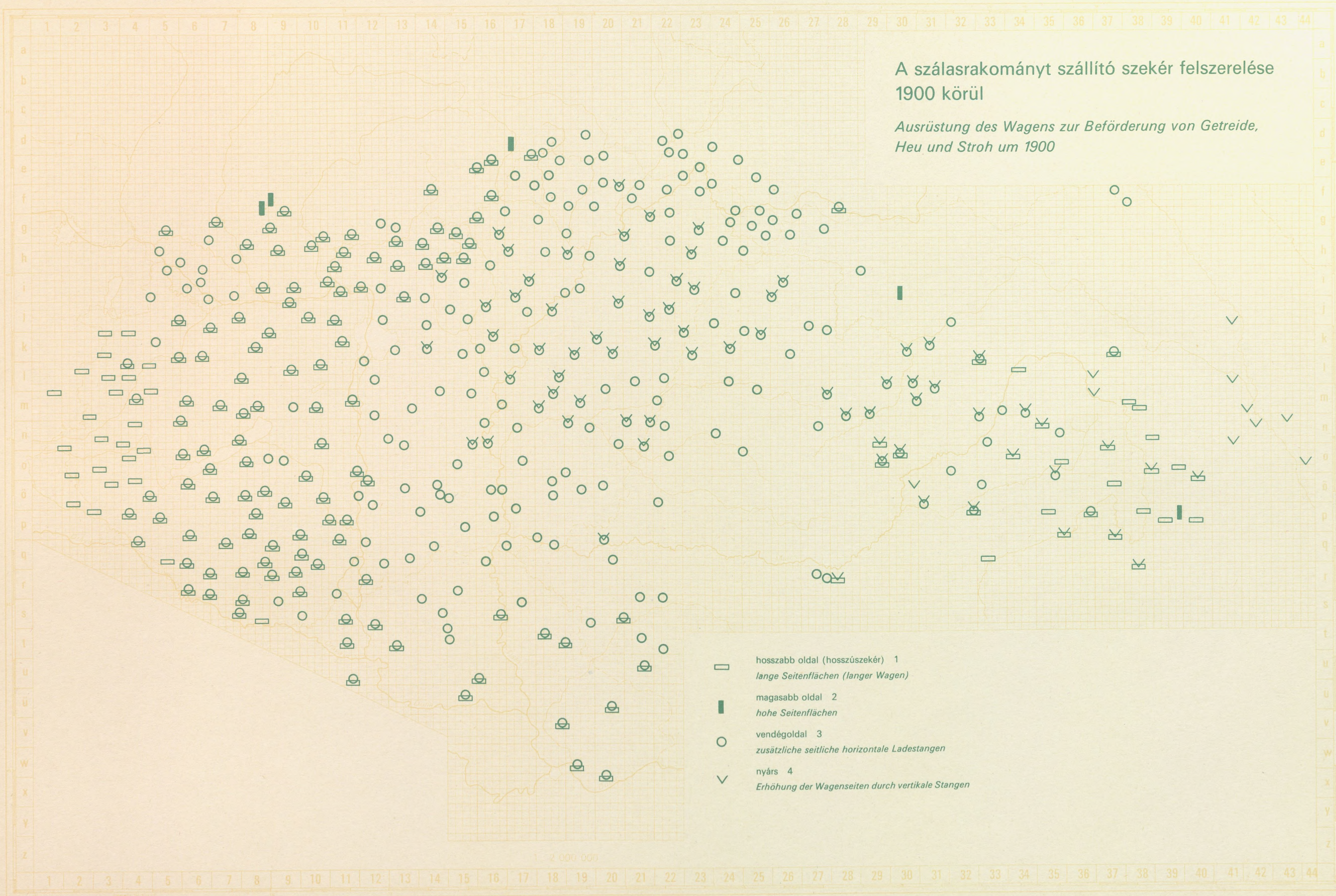
Az ekhós szekér és neve

Wagenplane: Bezeichnungen

- ekhó, ekhós (kocsi-szekér)
- ∧ sátoros (kocsi-szekér)
- △ kóber, kóbor (kocsi-szekér)
- ⊥ ernyő
- burított (szekér)
- ▮ kort, kortos (szekér)
- × egyéb
sonstige

1:2 000 000

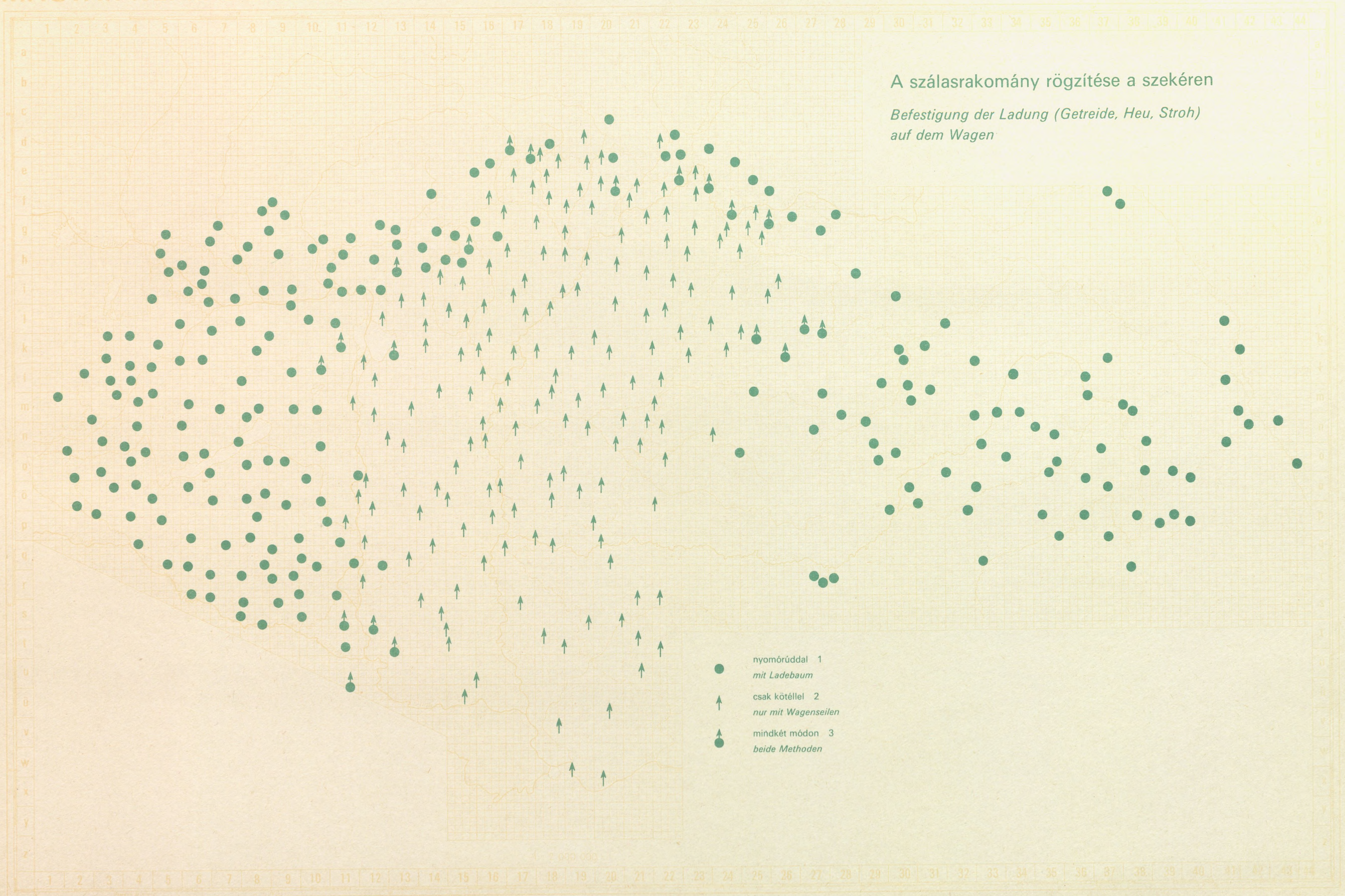

A szálasrakományt szállító szekér felszerelése
1900 körül

*Ausrüstung des Wagens zur Beförderung von Getreide,
Heu und Stroh um 1900*

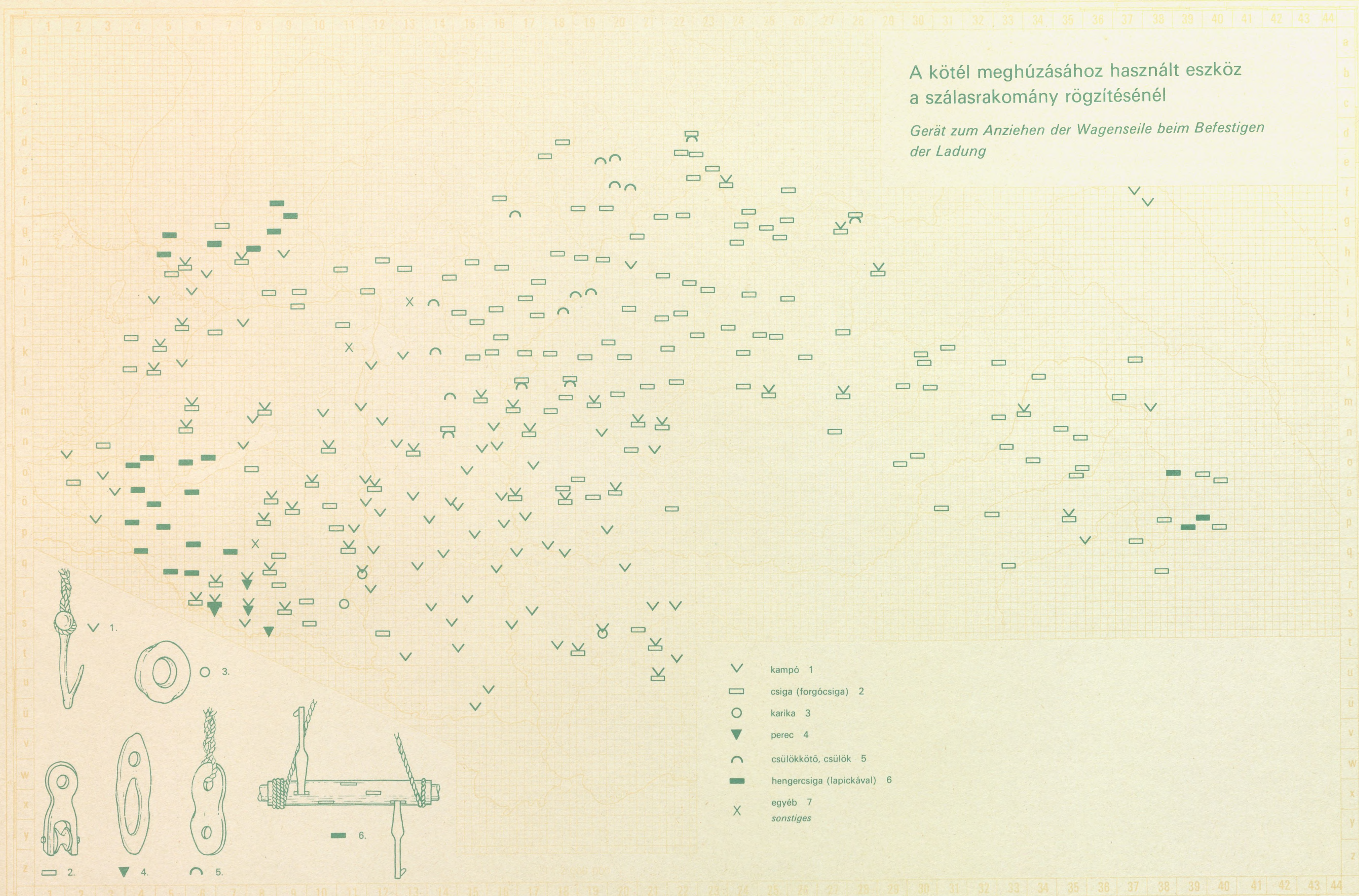
- ▭ hosszabb oldal (hosszúszekér) 1
lange Seitenflächen (langer Wagen)
- magasabb oldal 2
hohe Seitenflächen
- vendégoldal 3
zusätzliche seitliche horizontale Ladestangen
- ∨ nyárs 4
Erhöhung der Wagenseiten durch vertikale Stangen

1 : 2 000 000

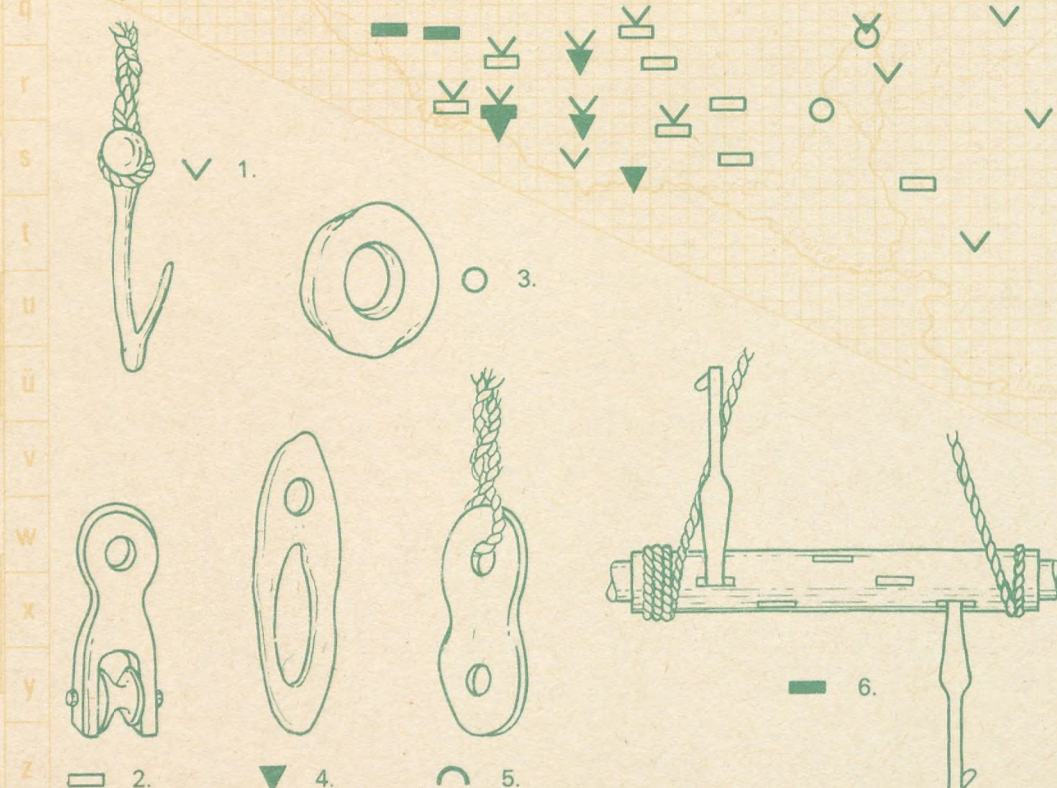

A kőtel meghúzásához használt eszköz
a szálasrakomány rögzítésénél

*Gerät zum Anziehen der Wagenseile beim Befestigen
der Ladung*

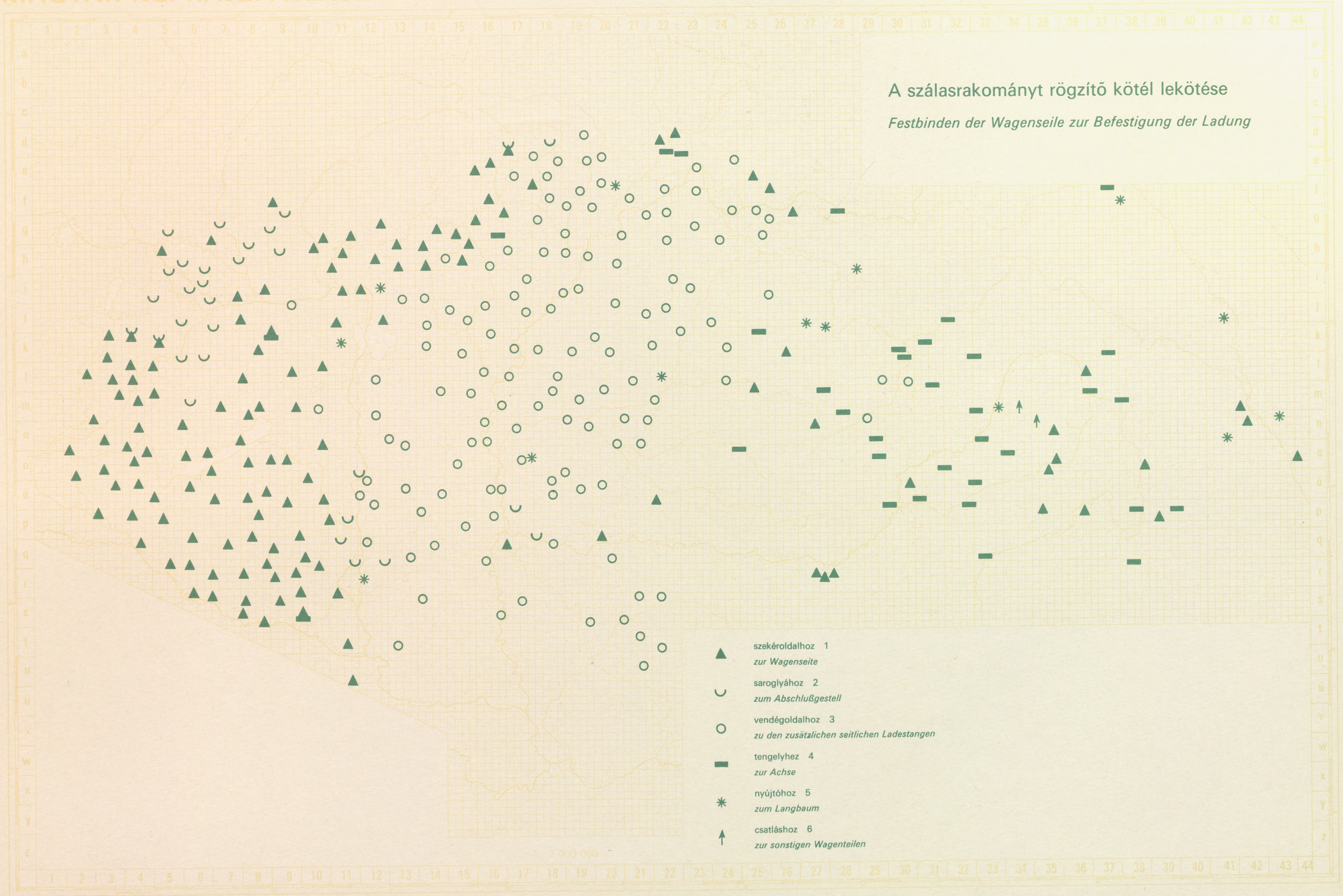
- < kampó 1
- csiga (forgócsiga) 2
- karika 3
- ▼ perec 4
- ⌒ csülökkötő, csülök 5
- hengercsiga (lapickával) 6
- × egyéb 7
sonstiges

2000 m

A szálasrakományt rögzítő kötélekötése

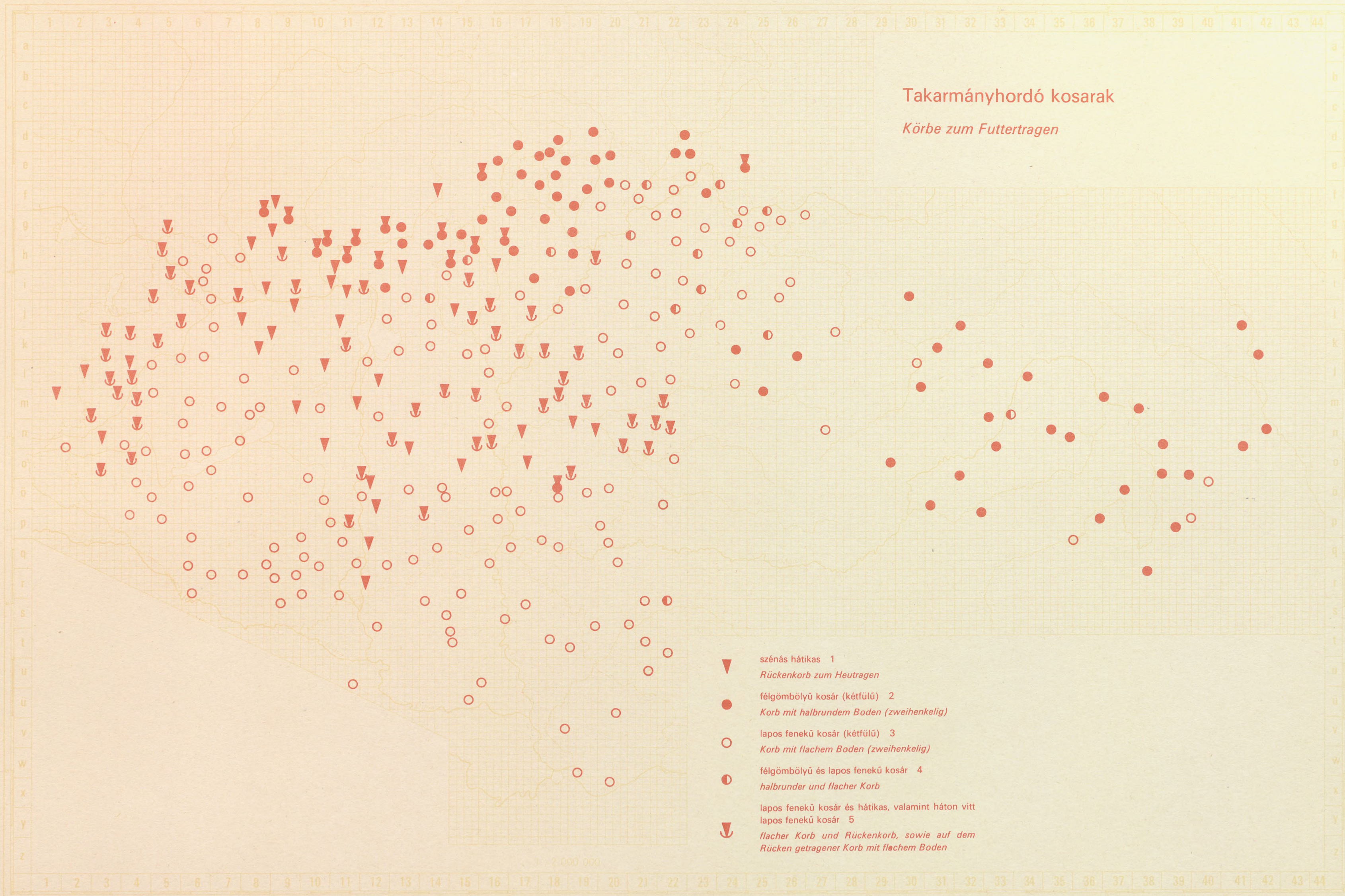
Festbinden der Wagenseile zur Befestigung der Ladung

- ▲ szekéroldalhoz 1
zur Wagenseite
- ◐ saroglyához 2
zum Abschlußgestell
- vendégoldalhoz 3
zu den zusätzlichen seitlichen Ladestangen
- ▬ tengelyhez 4
zur Achse
- * nyújtóhoz 5
zum Langbaum
- ↑ csatláshoz 6
zur sonstigen Wagenteilen

1 : 2 000 000

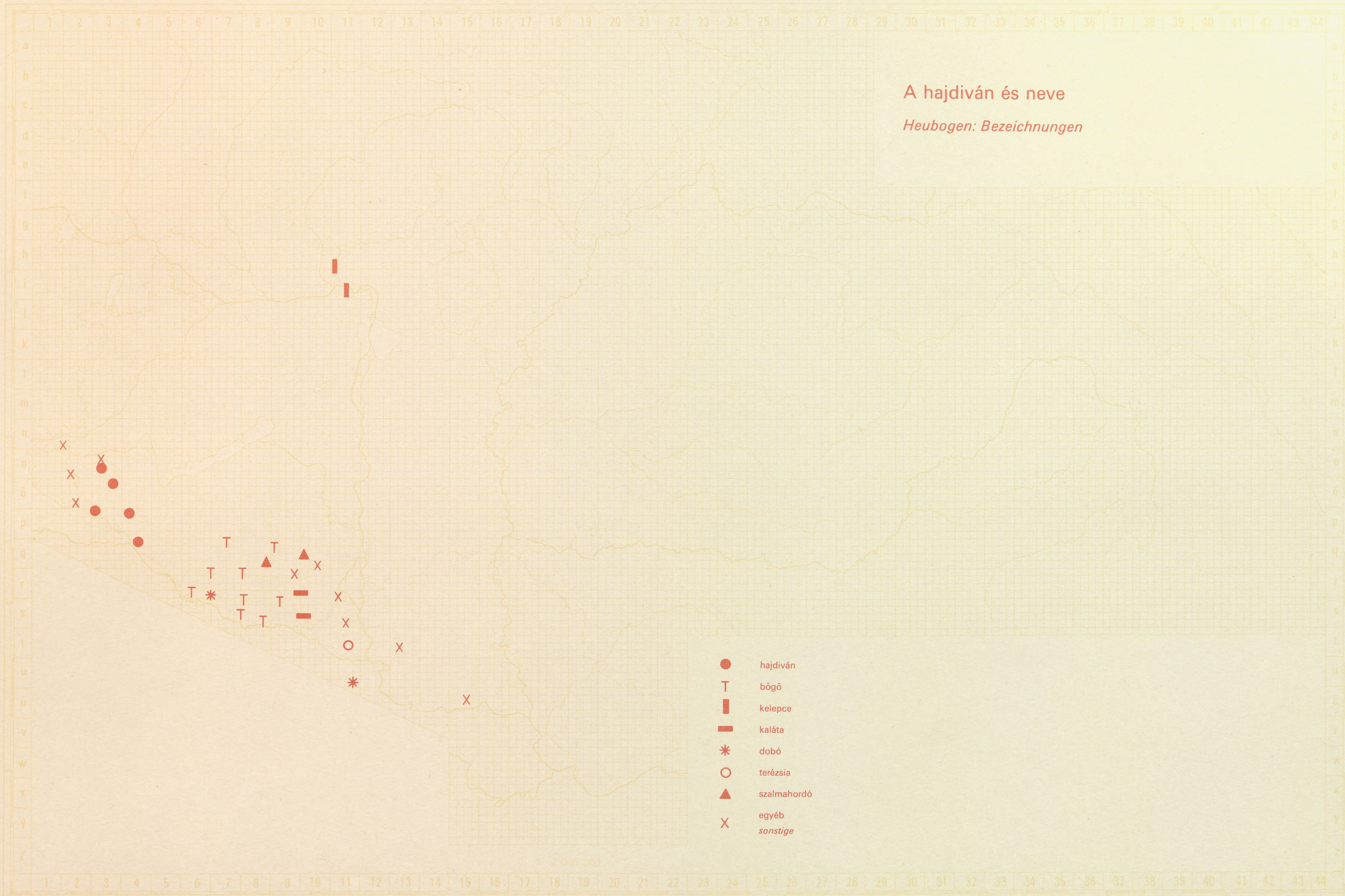

Takarmányhordó kosarak
Körbe zum Futtertragen

- ▼ szénás hátikas 1
Rückenkorb zum Heutragen
- félgömbölyű kosár (kétfülű) 2
Korb mit halbrundem Boden (zweihenkelig)
- lapos fenekű kosár (kétfülű) 3
Korb mit flachem Boden (zweihenkelig)
- ◐ félgömbölyű és lapos fenekű kosár 4
halbrunder und flacher Korb
- ▼ lapos fenekű kosár és hátikas, valamint háton vitt lapos fenekű kosár 5
flacher Korb und Rückenkorb, sowie auf dem Rücken getragener Korb mit flachem Boden

1 : 2 000 000

A hajdiván és neve
Heubogen: Bezeichnungen

- hajdiván
- T bögő
- ▮ kelepce
- ▬ kaláta
- * dobó
- terézsia
- ▲ szalmahordó
- X egyéb
sonstige

1: 2 000 000

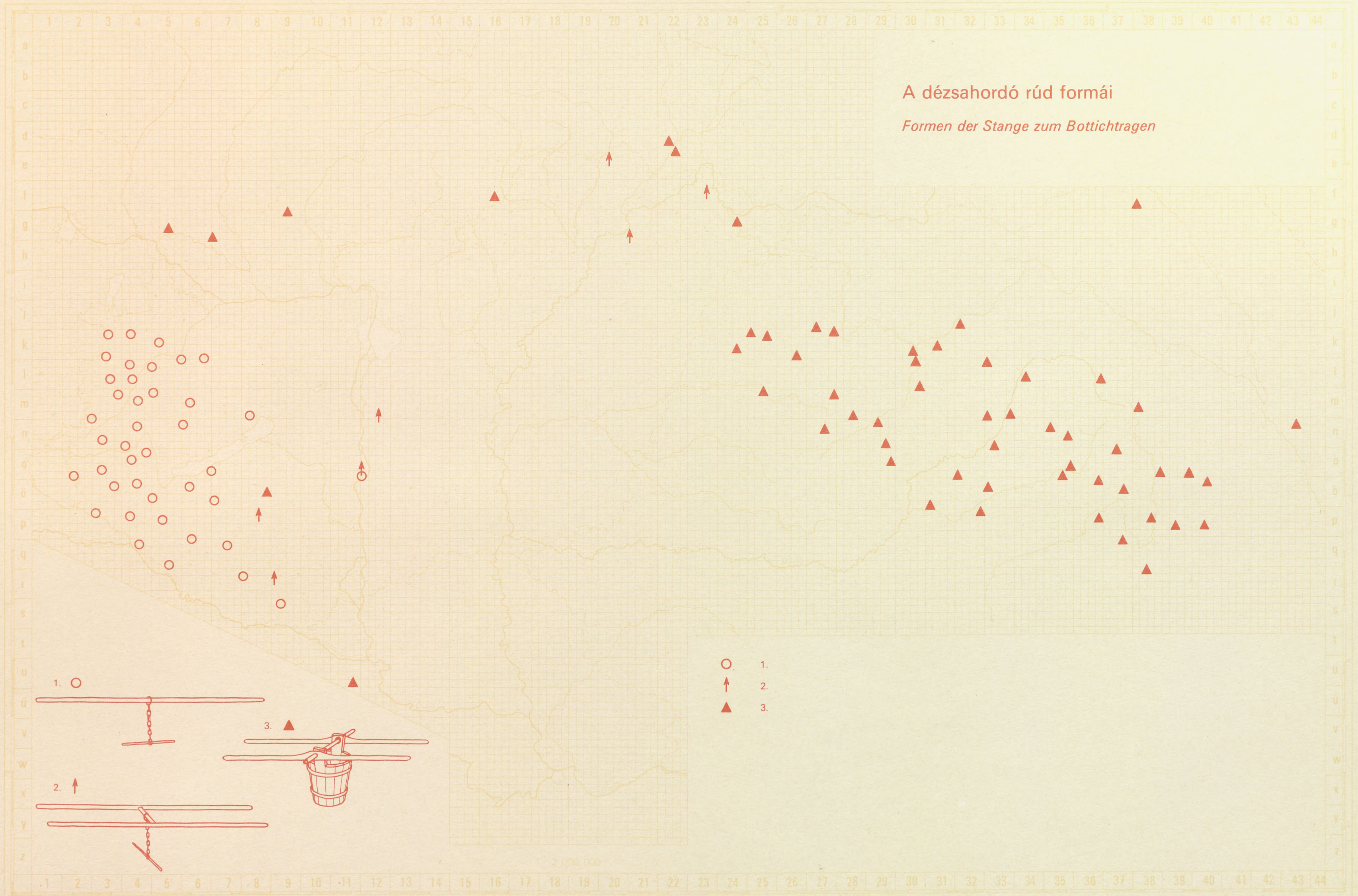
A vízhordó vállrúd típusai
Schulterjoche zum Wassertragen

A vízhordó vállrúd neve

Bezeichnung für das Schulterjoch zum Wassertragen

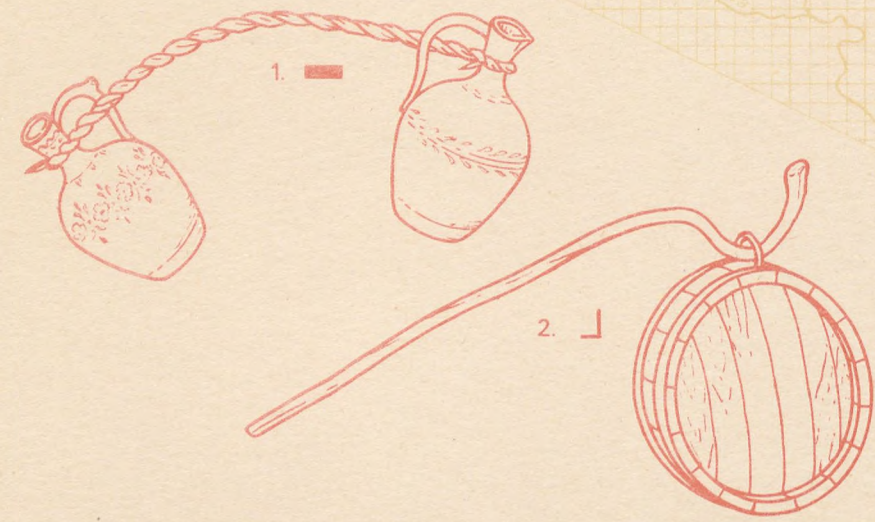

Vízhordó kendő és bot

Tuch, Strick und Hakenstock zum Wassertragen

- korsókötel, korsókendő 1
Tuch oder Strick zum Krugtragen
- └ kampósbot (légejhordó, budonkahordó) 2
Hakenstock

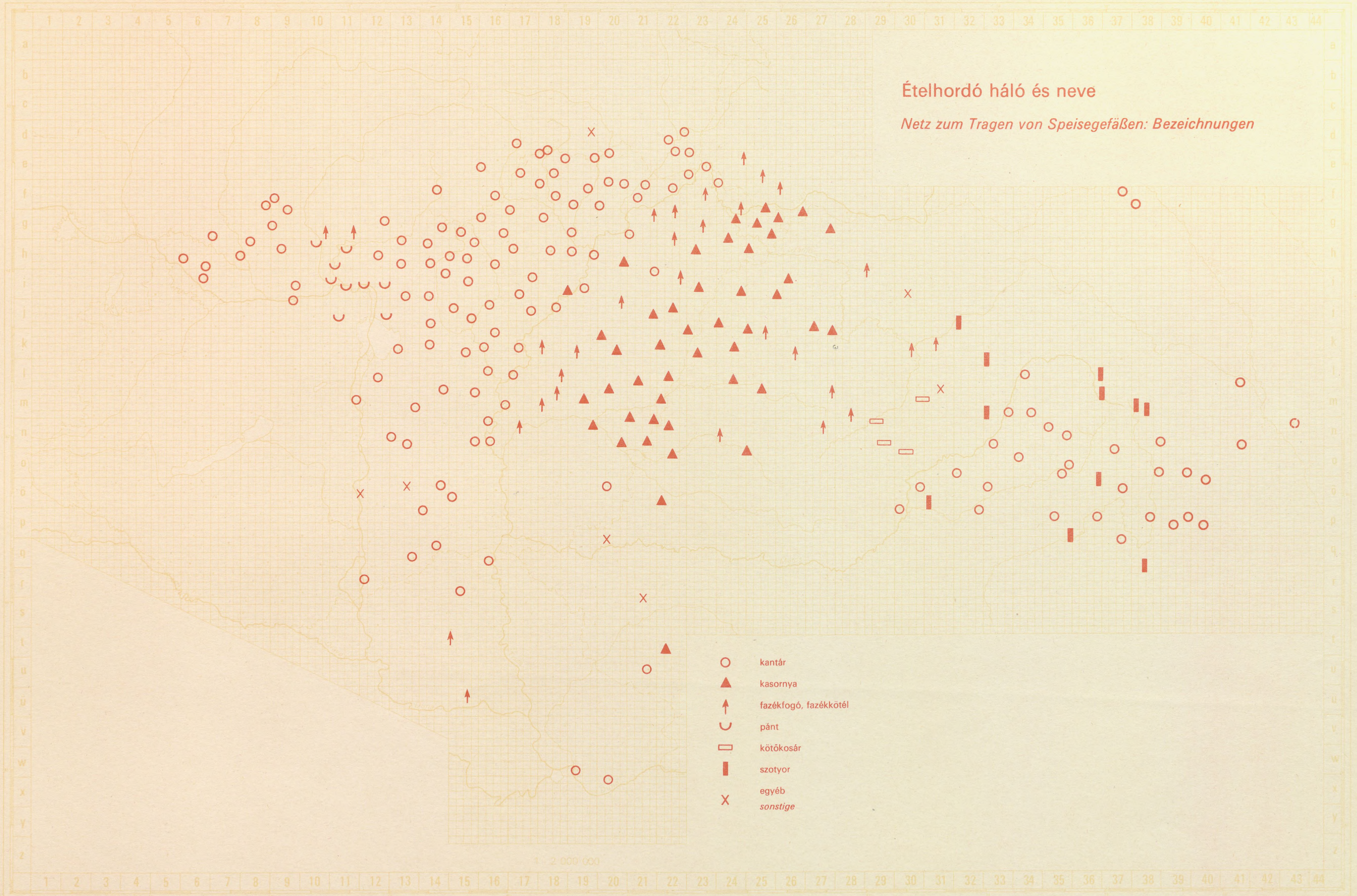
1 : 2 000 000

Teherhordás fejen 1900 körül. A fejpárna neve
Kopftragen um 1900: Bezeichnungen für das Tragpolster

- tekercs
- ▲ févő, févaj, pévó, péval
- ↑ perec
- koszorú
- X nincs neve, egyéb
sonstige bzw. keine ausgeprägte Bezeichnung

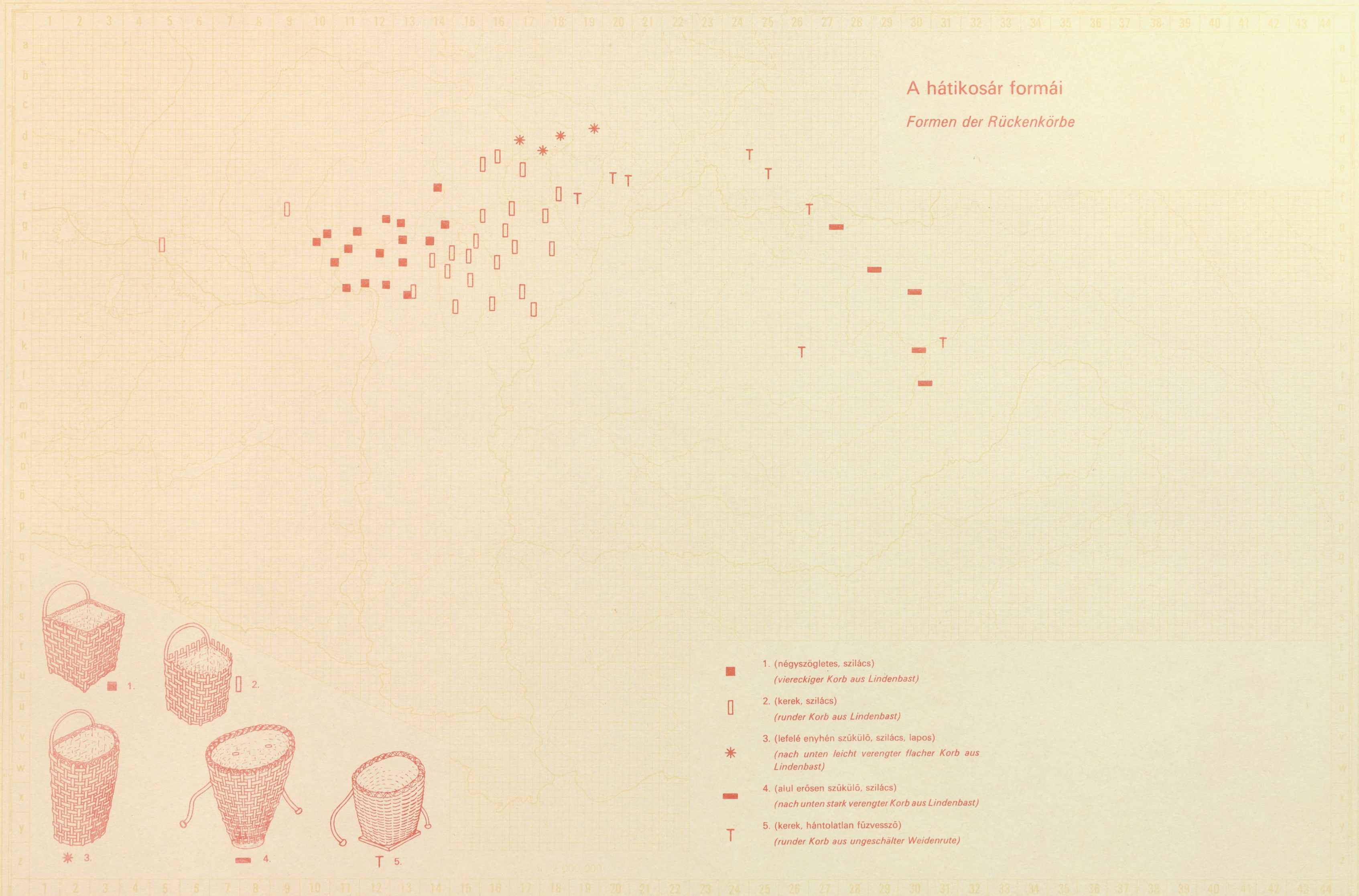
1:2 000 000

A hátikosár formái
Formen der Rückenkörbe

- 1. (négyzetes, szilács)
(viereckiger Korb aus Lindenbast)
- 2. (kerek, szilács)
(runder Korb aus Lindenbast)
- * 3. (lefelé enyhén szűkülő, szilács, lapos)
(nach unten leicht verengter flacher Korb aus Lindenbast)
- ▬ 4. (alul erősen szűkülő, szilács)
(nach unten stark verengter Korb aus Lindenbast)
- T 5. (kerek, háttolatlan fűzvessző)
(runder Korb aus ungeschälter Weidenrute)

1 : 2 000 000

Mióta használnak hátkosarat?

Rückenkorb: zeitliche Stellung

- emlékezet óta mindig 1
seit Menschengedenken üblich
- 1880—1900 között terjedt el 2
Einführung zwischen 1880 und 1900
- ⊕ 1900—1920 között terjedt el 3
Einführung zwischen 1900 und 1920
- ⊕ 1920—1940 között terjedt el 4
Einführung zwischen 1920 und 1940
- | 1940 után terjedt el 5
Einführung nach 1940

1 : 2 000 000

